

ZAPIK

brezplačna revija za študente in dijake

Rdeča nit:
ALKOHOL

Tête-à-tête:
Miha Istenič,
peninar

Osišče:
Alkoholizirani
vozniki

Po rodni grudi:
Izlet v Laško

S culo na rami:
V deželi ruma

NAPOVEDNIK KLUBA ŠTUDENTOV KRANJ za meseca december in januar

ŠPORT

18. december 2009, petek

Ročni nogomet: turnir

17.00, Prošport center, Stražišče, člani KŠK 1 €, nečlani 2 €, informacije: rocni.nogomet@ksk.si, 040 93 86 42 (Seba)

19. december 2009, sobota

Vodnokošarkarski mednarodni turnir

13.00, pokriti olimpijski bazen Kranj, dodatne informacije na sport@ksk.si.

20. december 2009, nedelja

Družabne igre: Turnir Naseljenci otoka Catan

16.00, Kavarna Zlato polje, za člane KŠK 3 €, za nečlane 5 €, dodatne informacije: catan@ksk.si. Bogate nagrade!

26. december 2009, sobota

Družabne igre: Turnir Magic the gathering

10.00, Mladinski kulturni center Kranj, za člane KŠK 8 €, za nečlane 12 €, dodatne informacije: magic@ksk.si, število mest je omejeno!

KULTURA

17. december 2009, četrtek

Španski večer

19.00, Cankarjev dom, Ljubljana, 10, 14, 17 EUR, nastop komornega zbora KŠK, Revjskega orkestra Gimnazije Kranj in združenih zborov Gimnazije Kranj

Četrtnkanje: NOSTALGIJA

21.00, KluBar, glasba: DJ Srečo (Študentski večeri 1998-2002; Trezor), DJ Safari (Četrtnkanje 2003-2004; Manana), DJ Tomi (Četrtnkanje 2003-2009 "med živimi"; Manana/KluBar)

19. december 2009, sobota

Ustvarjalne delavnice: Božično-novoletne voščilnice

18.00, KluBar, vstop prost, prispevek za starejše od 30 let je 2 €

20. december 2009, nedelja

Potopisni večer: Aljaska

19.30, KluBar, predavala bo Mateja Mazgan, vstop prost

24. december 2009, četrtek

Četrtnkanje: ŠTUDENT PODARI MI

21.00, KluBar, glasba: DJ.TOMY, začnemo ob 23h, zbiramo darila za bolne otroke

26. december 2009, sobota

Glasbeni tematski večer: Rock 2000-10

21.00, Down Town - Rock Bar, DJ Tomzi, vstop prost, KŠK v sodelovanju z NKLK

27. december 2009, nedelja

Potopisni večer: Štoparski vodnik po Avstraliji

19.30, KluBar, predaval bo Sašo Stojanov, vstop prost

3. januar 2010, nedelja

Potopisni večer: Prezrt pestrost Venezuele

19.30, KluBar, predavala bosta Gašper Kokot in Dejan Cepič, vstop prost

9. januar 2010, sobota

Glasbeni tematski večer: PoSKAkovanje z DJ SKAmeLeonom

21.00, Down Town - Rock Bar, DJ SKAmeLeon, vstop prost, KŠK v sodelovanju z NKLK

10. januar 2010, nedelja

Potopisni večer: Burma

19.30, KluBar, predavala bo Eva Prezeli, vstop prost

SOCIALA IN ZDRAVSTVO

1. december 2009 - 31. januar 2010

Preventivna akcija: Cepljenje proti klopnem meningoencefalitisu

Info točka KŠK, nečlani: ena doza cepiva 32,90 €, dva odmerka pa 65,8 €. Člani: ena doza cepiva 22,90 €, dva odmerka pa 45,8 €.

Zbiralna akcija odpadnih kartuš in tonerjev: Pomagajmo Rdečim noskom!

Že uporabljeno kartušo ali toner lahko prispevaš v zabojnik na Info točki KŠK. Zaradi tvojega prispevka lahko Rdeči noski pogumno načrtujejo obiske in usposabljanja klovnov.

15. december 2009, torek

Pravna pomoč

18.00, prostori Kluba študentov Kranj (Glavni trg 20)

19. december 2009, sobota

Stojnica: Veseli december, mesec prazničnih dobrot

09.00, Maistrov trg v Kranju, na stojnici vas bomo pogostili s prazničnimi dobrotami, lahko pa boste dobili tudi recepte za te dobrote.

22. december 2009, torek

Pravna pomoč

18.00, prostori Kluba študentov Kranj (Glavni trg 20)

IZOBRAŽEVANJE

15. december 2009, torek

Kuharska delavnica: Silvestrska večerja

17.00, OŠ Franceta Prešerna, člani KŠK 5 €, ostali 10 €; prijave na INFO točki, informacije: kuharske.delavnice@ksk.si, 041 984 595 (Tjaša), pripravili bomo: polnjene bučke z rižem; svinjsko ribico v porovi srajčki, puranov file s pršutom in žajbljem; široke rezance z lešniki, krompirjevo zloženko z zelenjavo; panakoto z vročimi malinami.

19. december 2009, sobota

Ekskurzija: Božični Celovec

14.00, odhod izpred vrtnega centra Sloga na Primskovem, povratek v večernih urah, člani KŠK 10 €, ostali 15 €, informacije: info@ksk.si, 031 863 357 (Matjaž); prijave na INFO točki KŠK do četrta 17.12.2009

30. december 2009 - 2. januar 2010

Novoletna ekskurzija: BUDIMPEŠTA

04.00, zbor pred Slogo na Primskovem, člani KŠK 149 €, ostali 174 €, informacije: silvestrovanje@ksk.si, 031 487 809 (Miha)

Zapik

brezplačna revija za
študente in dijake

Naslovnica:

Tadej Slemc

Odgovorni urednik:

Jan Grilc

Tehnična urednica:

Sandra Kert

Oblikovanje:

Jure Vuković

Avtorji prispevkov:

Urša Boželj

Nace Fock

Mojca Jagodic

Jan Grilc

Pina Sadar

Maša Nahtigal

Barbara Županc

Žan Sadar

Maja Kalan

Dejan Rabič

Andraž Šiler

Fokinjak

Pižama

Fotografija:

Oto Žan

Ilustracije:

Petar Stojanovič

Križanka:

Mateja Novak Kukovič

Lektoriranje:

Nace Fock

Prevodi:

Sara Pažin Martinovič

Izdajatelj:

Klub študentov Kranj

Tisk:

Tiskarna GTO Košir

Trženje:

trzenje@zapik.si

Naklada:

5000 izvodov

Decembersko voščilo

Fenomen alkohola je, verjamem, dobro poznan skoraj vsem študentom in dobršnemu delu dijakov. Sploh decembra. Zato nas je Zapikovce presenetilo, da ob vseh teh brezštevilnih decembrskih žurih pivovarna v Laškem ni obratovala v času našega obiska (torej v prvih dneh decembra). Morda so se zaposleni odločili, da ga bodo decembra še oni žurali. Pivo bo pač malo zamudilo. Mimogrede - zamujanje je decembra očitno na splošno v modi (vsaj pri Zapikovih novinarjih).

Ker je december, je seveda čas tudi za Zapikovo voščilo bralcem. Torej: v prihajajočem letu ne bodite utrujeni, ker se to ne plača, ne preveč spati, ker se to tudi ne plača, ne bojte se sprememb, ker se to tudi ne plača in ne si zlomiti noge na smučanju, ker se to tudi ne plača. Raje si jo zlomite doma, ker potem ni treba plačati karte. Kaj pa se plača? Plača se biti poln energije. Sploh pa se plača brati Zapik. Na tem mestu v imenu ekipe obljubljam, da se bomo še naprej trudili, da bi vam ponudili vedno kaj novega in svežega. V preteklem letu se je pri reviji zgodilo veliko sprememb. V uredništvu bomo veseli vašega mnenja o teh spremembah - vaše komentarje nestrno pričakujemo na naslovu zapik@ksk.si. Zberite malo energije in nam povejte, kaj mislite. Predvsem pa uživajte med prazniki.

Jan Grilc, odgovorni urednik

KAZALO

KLUBSKE STRANI

Študent, podari mi	4
Španski večer	4
Mlade mamice 2009	5
Prednovoletni turnir v vodni košarki	5

IZ ŠTUDENTSKEGA KORITA

O solidarnosti	6
----------------------	---

Z BALKONA

Večplastnost	7
--------------------	---

OSIŠČE

Ko promili v izdihanem zraku zameglijo vetrobransko steklo	8
--	---

TÊTE-À-TÊTE

Miha Istenič	10
--------------------	----

WTF!?

Google Zeitgeist 2009	13
-----------------------------	----

S CULO NA RAMI

V deželi ruma	14
---------------------	----

TO JE KRANJ

Beba Jenič, vodja Prešernove hiše v Kranju	16
--	----

»Zdravljeni alkoholik ne more zmerno pitile	17
---	----

KŠK ugodnosti	18
---------------------	----

19ka	18
------------	----

Aljaž Jekovec	19
---------------------	----

POGLED S HRVAŠKE STRANI

December na Hrvaškem	20
----------------------------	----

PO RODNI GRUDI

Pivovarna Laško - vir zlate pijače	21
--	----

Temnica	22
---------------	----

ŠVIC

Pivske igre	24
-------------------	----

ZRCALCE, ZRCALCE

Vedno čisti	25
-------------------	----

POMETAMO PO KRANJU

Blišč in beda Kranja	26
----------------------------	----

Kaj menite o nakupovalnih centrih v Kranju?	27
---	----

DAN Z ...

... natakario	28
---------------------	----

Koncertni napovednik 2009-12	30
------------------------------------	----

FILMOZOFIRANJE

Novoletni filmski kokteji	31
---------------------------------	----

NA METRE KNJIG

Kako smo prišli do Beznice in kako so nekateri tam končali	32
--	----

STRIJAMOŽ

V epizodi Strijamoževa prerokba, 4. del	33
---	----

TOPSHIT

Ali ste vedeli, da	34
--------------------------	----

Top 10 evropskih pivskih držav	34
--------------------------------------	----

Top 10 alkoholnih pijač	34
-------------------------------	----

Za Luno

Nagradna križanka	36
-------------------------	----

Strip	37
-------------	----

Kviz in sudoku	38
----------------------	----

Fotogalerija	39
--------------------	----

Priloga:
ZGIBANKA
ČETRRTKANJE
januar 09

Študent, podari mi

V četrtek, **24. decembra 2009**, je na sporedu malce drugačno **Četrtnanje**, primerno prazničnemu času. Poleg samega datuma velja poudariti tudi, da gre za jubilejno 200. Četrtnanje, kar bo seveda ne bo minilo neopaženo. Z namenom, da boste lahko doma uživali ob božičnih dobrotah, se začne kasneje, ob **23.00**, nato pa se boste vse do **4.00** zabavali ob zvokih **DJ To-myja**.

V okviru akcije **Študent, podari mi** bomo zbirali **darila za bolne otroke**, ki bodo praznike preživljali na Pediatrični kliniki v Ljubljani. Veseli bodo vaših knjig, kock, avtomobilčkov, družabnih iger, punčk in drugih igračk, ki jih vi morda ne potrebujete več. Zaradi previsokih stroškov dezinfekcije ne zbiramo plišastih igračk. Malo je potrebno, da nekomu polepšate dan. Vabljeni!

KŠK

Bojan Okorn

Španski večer

V četrtek, **17. decembra 2009**, od **19.00** dalje bo **Gallusova dvorana Cankarjevega doma** donela pod zvoki mladih kranjskih glasbenikov. **Revijski orkester Gimnazije Kranj, združeni zbori Gimnazije Kranj in Komorni zbor KŠK** se bodo s tradicionalnim božičnim koncertom namreč prvič predstavili v prestolnici. Letošnja tema je vroča Španija, tako da se obeta koncert, poln temperamenta, ki ga so ga v svojo glasbo vnašali Georges Bizet, Maurice Ravel, Consuelo Velázquez, Pablo de Sarasate ...

Vstopnice si lahko priskrbite po **10, 14 ali 17 EUR** na prodajnih mestih Festivala Ljubljana, Kompasovih poslovalnicah po Sloveniji, prodajni mreži mojekarte.si po Sloveniji in poslovalnicah Eventim.

KŠK

Stojnica – veseli december, mesec prazničnih dobrot

19. 12. 2009 od 9. do 14. ure, Maistrov trg

Beneški karneval s KŠK-jem

13. 2. 2010
Info: www.ksk.si

www.ksk.si

Zapik in Klub študentov Kranj vam voščita vesele praznike!

www.ksk.si

Zapik in Klub študentov Kranj vam voščita vesele praznike!

Mlade mamice 2009

Tudi letošnje leto je bil odziv na razpis za projekt Mlade mamice zelo dober, saj smo zbrali preko 40 prijav študentskih druženj. V sam potek projekta smo glede na prejšnja leta uvedli nekaj novosti. Zaključna prireditev bo tako potekala ob materinskem dnevu, torej 25. marca prihodnje leto. Vseeno pa tudi v času božično-novoletnih praznikov nismo pozabili na mlade starše in njihove malčke. V torek, 22. decembra, ob 17. uri bomo v prostorih Mestne občine Kranj za njih pripravili igrico z novoletno tematiko, vse zbrane pa bo obiskal in obdaril tudi Božiček.

KŠK

Bojan Okorn

Prednovoletni turnir v vodni košarki

V soboto, 19. 12. 2009, med 12. in 19. uro se bo na Olimpijskem bazenu v Kranju odvijal že tradicionalni Prednovoletni turnir v vodni košarki. Organizator turnirja, ekipa KŠK rekreacije, bo gostila ekipe: DVK Maribor, UDVA Ljubljana, Limited Talents Koper, Aktivna Kamnik, IPAK Velenje ter ekipo iz madžarskega Pecs.

Kot zanimivost, ta mladi šport se je pred trinajstimi leti rodil prav v Kranju, njegova očeta pa sta Tomaž Slavec in Matjaž Kodek.

Sprva so uspehe v vodni košarki nizali Kranjčani, člani VKK Kranj, kasneje so blesteli Ljubljanačani, zadnja leta pa so nepremagljivi člani ekipe DVK Maribor. KŠK-jevci, ki so sicer na dosedanjih turnirjih že dosegali lepe uspehe (2., 3., 4. mesta), si želijo prav v domačem bazenu končno stopiti na vodnokošarkarski prestol. S pomočjo publike jim bo seveda lažje, zato vljudno vabljeni k ogledu turnirja.

Seveda pa se lahko v tem športu preizkusite tudi sami. KŠK-jeva rekreacija vodne košarke namreč poteka vsako nedeljo med 20.00 in 21.30 na kranjskem bazenu.

KŠK

Oto Žan

0 solidarnosti

Solidarnost. Beseda, ki sem jo v študentskih kuloarjih novembra slišal večkrat; kot doma besedo »kmetija«. In verjemite mi, pri nas doma je bila Kmetija »kaoslavnih« skoraj religija. Solidarnost pa je (bila) religija na študentski sceni. Solidarnost s sindikati v njihovem boju za delavske pravice oziroma bolj rečeno privilegije. Sindikati mi na obraz zmeraj privabijo grenak nasmešek. Njihovi vodje delujejo kakor zljaznana skupina burkežev, zadolženih za organizacijo »velikih, vseslovenskih delavskih demonstracij«.

Pogostost in intenziteta le teh pa je odvisna od vlade, ki je trenutno na oblasti. Ob desnih vladah se »štrajka« za vsako malenkost, ob levih pa pač enkrat na mandat. Da naredijo kljukico. In mirno rečejo »mi gremo na cesto ob vsaki vladi«. Pa so

nasprotujočimi si izjavami o udeležencih. Policija pravi, da jih je bilo 5.000, organizatorji, da prek 30.000. Koliko delavskega denarja se je za ta cirkus porabilo, ne pove nihče. Prav gotovo pa znaša zelo, zelo veliko teh tako opevanih minimalnih plač.

šli tudi ob socialni Pahorjevi. S klasično populistično zahtevo, ki se je ne bi sramoval niti pokojni koroški populistični velemojster Jörg Haider. Dvig minimalne plače na 600 €. Odlično. Le kateri delavec si tega ne bi želel. In tako sindikati nimajo težkega dela. Obupane delavce zbašejo na avtobuse, v roke jim porinejo transparent, ki navadno v treh besedah skriva več slovničnih napak kot črk, oblečejo jih v smešni, seveda rdeči polivinil, jim zraven obljubijo še sendvič ter par piv in množica že veselo maršira po središču Ljubljane. Sprevedu se navadno priključijo še nekaj »anarhistične« mladine, ki paradiro z majicami Tita in zastavami s srpom in kladivom (kaj ni uporaba totalitarnih simbolov v EU prepovedana z resolucijo sveta Evrope?), namesto piva pa se, da zadeva zgleda bolj anarhistično, po hipijevsko zadevajo s travo. Vse skupaj se potem izrodi v »udarne« nagovore sindikalnih vodij, razglašeno petje Internationale ter metanje floskul, kako je bilo včasih vse bolje. Ob tem pa nihče ne omeni, da živimo v kapitalizmu. Da o cenah in plačah odloča trg. Da so plače sorazmerne z delovno produktivnostjo ter da izsiljen dvig plač vodi v zlom gospodarstva in v dodatno izgubo delovnih mest. In nenazadnje, da je delo v kapitalizmu žal privilegij in ne več pravica. Cirkus se po navadi zaključijo

Načeloma me to delavsko paradiranje niti ne moti. Na srečo že dobrih 18 let živimo v demokratični državi (zgoraj opisani pač pozabljajo, da tako opevani »tisti časi« to niso bili), kjer ima vsakdo pravico, da organizira takšne in drugačne parade. No, skoraj vsak. Slovenski vojski so njeno parado grobo preprečili. Pa ni bil ob tem nihče označen za nestrpneža.

Moti pa med dejstvo, da se omenjenemu paradiranju brez kake širše razprave pridružuje tudi Študentska organizacija Slovenije. Z uradnim razlogom: »Študenti se bomo udeležili in podprli demonstracije

ZSSS, saj se zavzemamo za dostojanstvo svojih staršev in za zvišanje minimalne plače na najmanj 600 evrov neto. Od višine minimalne plače je odvisna tudi višina štipendij in ostali socialni transferji, ki jih prejemo študenti. Poleg tega pa z udeležbo na demonstracijah študenti sporočamo, da gremo skupaj v boj za svoje pravice. Če nas nočejo slišati za mizo, nas bodo pa videli. Očitno je čas, da spregovori ulica!« Se razlogi tudi vam zdijo, milo rečeno, privlačni za lase? Meni se. Ne prepričajo me niti besede v duhu solidarnosti, da imamo s sindikati skupnega »sovražnika«, državo, in da se moramo povezati v boju zoper njega, saj bodo kasneje v študentskih zadevah oni pomagali nam. Malo dvomim v to, da bodo sindikati, ki tiho poudarjajo, da je študentsko delo nelojalna konkurenca, kasneje stopili slednjemu v bran. Hote ali nehoti me vse skupaj spominja na žalostno usodo slovenskih domobrancev, ki so se, v želji po porazu skupnega sovražnika, povezali z mnogo močnejšo silo, ki jih je izkoristila in kasneje zavrgla. Srčno upam, da bo imela ta kolaboracija srečnejši konec.

✍ Andraž Šiler, predsednik Kluba študentov Kranj

📷 Matic Zorman

Večplastnost

Z nacionalnimi športi nimamo sreče. Nogomet naj bi bil naš nacionalni šport, a je zgolj naš šport; »nacionalni« še okrasni pridevek ne bi mogel biti. Smučarski skoki so sicer naš nacionalni šport, samo sreče morda ravno nimamo. So pa tesno povezani z zimzelenim nacionalnim športom – pitjem.

Zakaj neki smo Slovenci tako dovzetni za alkohol, nagnjeni k alkoholizmu, zakaj v tako enormnih količinah konzumiramo alkoholne pijače, od kod tolikšna toleranca do alkoholizma? Odgovor na to vprašanje je kompleksna, pluralna, večplastna, razvejana, terciarno strukturirana gmota podatkov, ki je ni mogoče absolvirati na neboleč način.

Mimogrede velja omeniti, da smo množični pridelovalci alkohola: štajerska bela vina, dolenski cviček, kraški teran, kot ima vsak zaselek svoje prostovoljno gasilsko društvo, ima vsaka posest s pedjo vinograda svojo različico vina, s katerim zvesti pridelovalci polnijo kleti in v družbi ali pač v osami svoja grla. Varimo tudi piva, pa naj bo to v samostanskih kletih ali pri mogotcih rdeče in zelene barve, večnih nasprotnikih, ki delita slovensko

lete, maturantski in v občem sploh vsi izleti, ekskurzije, prazniki, petki, sobote, naključno izbrani dnevi ...

S samim pitjem tudi ni težav. Res je sreča, da v tem hitrem, prehitrem življenju, v nečloveškem tempu, ob psihofizični napetosti, ob vseh osebnih težavah, psihičnih motnjah, telesnih hiban, napornih urnikih v srednji šoli, na fakulteti, v službi, v pokoju, na bolniški, ob večerni šoli, poklicni šoli, prevzgojnem programu, odvajalnih terapijah in vsem drugem še najdemo čas ter sedemo na kozarček, dva ali šest. V grobem pijemo v naslednjih situacijah: kadar jemo (kozarček ob hrani, samo zdravje), kadar ne jemo (družabni nameni, hedonizem, prednjačijo pa zdravstveni nameni oz. razlogi, preventiva in kurativa), kadar smo v družbi (ker je kozarček s kolegi, prijatelji, partnerji,

sošolci, sodelavci, z družinskimi člani, najdražjimi in vsemi ostalimi prav lepa gesta), kadar smo sami (ker je vseeno boljše kozarec zdravja kot pa potešitev socialnega primanjkljaja na Facebooku), kadar se kdo rodi (ker je treba proslaviti veselo priložnost), kadar se kdo poroči (vesela priložnost za ene, malo manj za druge, eni pijejo od sreče, drugi iz obupa), kadar kdo umre (podobna situacija, prežeta z dvojnostjo), kadar je preveč dela, da bi se lahko spopadli z njim (za pogum pač), in kadar ga je premalo (duševna praznina). Poleti pijemo, ker nam je vroče, pozimi, ker nas zebe. Na morju pijemo pivo, ker nas prijetno ohladi, na smučanju, ker nas prijetno odžaja.

S samo embalažo imamo še prav posebno veselje. Načeloma so v igri steklenice, pri pivu pločevinke. Sodi so vedno aktualni, njihova največja prednost je verjetno volumen.

Plastične steklenice so zelo uporabne za v nahrbtnik, v hribi, na poti, v avtobusu; če so od vode z okusom, so primerne za vodo, če so od Fruca, se jim dobro podajo borovničke, če je termovka, je dobra za vse, še celo za kuhano vino. Praktične so prisrčnice, ki vas, če le ne pretiravate, naredijo prav prisrčne.

Vse naštetu je kompleksna, pluralna, večplastna, razvejana, terciarno strukturirana gmota podatkov, s katero se je težko spopasti. Zato tudi sam po vsem naštetem s svoje balkonske pozicije ne vidim pravega razloga za problematiko alkoholizma na Slovenskem. Ne vidim ali pa mi majčkeno pleše pred očmi. Saj veste, veseli december ...

pivsko javnost (pridevnik »pivski« je tukaj pleonazem) na dva dela. Najvišjo stopnjo raznolikosti nedvomno dosegamo pri žganih pijačah: od hiše do hiše, od kleti do kleti, od skednja do skednja, od vikenda do vikenda, od brunarice do brunarice, ob hleva do hleva se vleče paleta pijač, ki od daleč delujejo čisto nedolžno in so še najbolj podobne vodi. Kotli za žganjekuho so obvezna oprema na podeželju, odigrajo pa vlogo domačega ognjišča. Ravno tako je toplo, prijetno, domačno, ljudje se hitro nabirajo, služijo kot trdna vez med starejšo in mlajšo generacijo, saj so produkti žganjekuhe dobrodošli za vse generacije, od dedkov, ki v hladnih nočeh varujejo plamen ter lovijo hlapce, do vnukov, ki prevzamejo pobudo, ko dedki podležejo blagodejnim učinkom sprotne degustacije. Doseg v malo morje steklenic, od wellness vode z okusom ginsenga do jogurtov z 0 % maščobe, zakamufliranih medikamentov je neslučen: va-

Ko promili v izdihanem zraku zameglijo vetrobransko steklo

Med najpogostejše vzroke za hude prometne nesreče že vrsto let sodi alkohol. V zadnjih letih se delež prometnih nesreč, ki jih zakrivijo pijani vozniki, bistveno ne zmanjšuje in predstavlja **12-odstotni delež med vsemi povzročitelji nesreč**. Več kot tretjina voznikov, ki povzročijo prometno nesrečo s smrtnim izidom, vozi pod vplivom alkohola. December bo tako ponovno v znamenju preventivne akcije **Alkohol ubija – največkrat nedolžne!**, ko bodo policisti poostreno nadzirali psihofizično stanje voznikov.

Alkohol oslabi sposobnost normalnega miselnega presojanja. Voznik je tako prepričan, da vozi

bolje, temu pa sledijo slabša sposobnost zaznavanja, napačne ocene razdalj, počasne reakcije, motnje pri ravnotežju, zožan zorni kot. Alkohol se tako kot sekundarni dejavnik pogosto pojavlja hkrati z drugimi vzroki nesreč, kot so prepočasna, prehitra ali nepravilna vožnja, napačna smer vožnje, neupoštevanje prednosti, ustavljanje pri zeleni luči ... Alkohol ni pogost samo pri voznikih, pač pa tudi pri prometnih nesrečah pešcev – zaradi alkoholiziranosti bodisi voznika bodisi pešca.

Alkohol v telesu

Slovenska Policija je v obdobju od januarja do oktobra 2009 odkrila 3.500 kršiteljev cestnoprometnih predpisov, ki so imeli v krvi nad 1,5 gramov alkohola/kg krvi, 1.373 povzročiteljev prometnih nesreč pa nad 1,1 gramov alkohola/kg krvi. Do streznitve so pridržali 8.597 voznikov.

Količina alkohola v krvi je odvisna od telesne teže, spola, telesnih sposobnosti, navajenosti na alkohol, vrste alkoholne pijače, načina pitja («eksanje», počasno pitje) in od tega, kaj smo jedli pred ali med pitjem. Od slednjega je odvisna tudi hitrost prehajanja alkohola v kri. V povprečju potrebuje telo dobre pol ure, da prideta v kri približno dve tretjini zaužitega alkohola, ostanek pa v nadaljnjih 60 do 70 minutah.

Koliko alkohola je v pijači?

Primer: 80 kg težak moški popije liter piva, v katerem je 40 gramov čistega alkohola. Približno 70 odstotkov telesne teže so tekočine, na katere se porazdeli zaužit alkohol. Torej se razdeli na 56 kg telesne teže. Če 40 gramov zaužitega alkohola delimo s težo telesnih tekočin, dobimo stopnjo koncentracije alkohola v krvi, ki znaša 0,71 gramov na kilogram krvi ali 0,34 miligramov v litru izdihanega zraka.

Pijača	Količina	Alkoholna stopnja pijače	Grami alkohola v pijači
pivo	0,50 l	4 %	20 g
vino	0,20 l	11 %	17 g
liker	0,05 l	30 %	12 g
žganje	0,05 l	40 %	16 g

Vir: www.policija.si, 7. 12. 2009

Zakon in alkohol

Zakon o varnosti cestnega prometa postavlja arbitrarno določeno dovoljeno stopnjo alkoholiziranosti, ki je še sprejemljiva z vidika družbe; **ta znaša 50 mg alkohola na 100 ml krvi (0,5 promila)**. Že s prvim kozarcem alkoholne pijače začnejo slabeti voziške sposobnosti, podaljšuje se reakcijski čas in povečuje se število napačnih odločitev. Pri 0,2 grama alkohola na kilogram krvi se slabša sposobnost opazovanja premikajočih se luči, pri 0,3 grama na kilogram krvi se slabša sposobnost globinskega opazovanja in s tem pravilne izbire varnostne razdalje, zmanjša se kritičnost do lastnega ravnanja in samokontrola. Zaradi izgube psihičnih zavor se poveča pripravljenost za tveganje, lahko tudi agresivnost. Pri 0,5 grama alkohola na kilogram krvi se pojavi rdeča slepota (slabša zaznava rdeče luči na semaforju in zavornih luči), zmanjšuje se sposobnost hitrega preusmerjanja pogleda z enega predmeta na drugega, predmeti se zdijo bolj oddaljeni, kot so v resnici, reakcijski čas se podaljša, pojavijo se motnje ravnotežja, vedno težje se prilagajamo naglim svetlobnim spremembam. Pri višjih koncentracijah se težave stopnjujejo in povečuje, pojavi se ožjenje vidnega polja in tunelski vid, reakcijske sposobnosti se izrazito poslabšajo, zmanjšanje mehanizmom samokontrole vedenja, zmanjša se sposobnost presojanja in pravilnega odločanja.

Količina alkohola	Učinek	Enota
20–50 mg alkohola na 100 ml krvi (0,2–0,5 promila)	Zmanjšana je sposobnost: - videti ali locirati premikajoče se luči, - ocene razdalje, - poveča se želja po izpostavljanju tveganim situacijam.	1,5–3 enote čistega alkohola (M) in ~2 enoti (Ž)
50–80 mg alkohola na 100 ml krvi (0,5–0,8 promila)	Zmanjšana je sposobnost: - ocene oddaljenosti (razdalje), - sposobnost prilagajanja oči na različno osvetljenje. Motena: - občutljivost na rdečo svetlobo, - sposobnost reagiranja, - sposobnost koncentracije. Pri takšni koncentraciji alkohola je možnost za prometno nezgodo 5-krat večja kot pred pitjem.	3–5 enot čistega alkohola (M) in 2–3 enoti (Ž)
80–120 mg alkohola na 100 ml krvi (0,8–1,2 promila)	- nastopi evforija in z njo precenjevanje sposobnosti za vožnjo, - motnje perifernega vida, - motnje zaznave ovir, - nesposobnost ocene razdalje.	5–8 enot čistega alkohola (M), 3–5 enot (Ž)
120+ mg alkohola na 100 ml krvi (1,2 promila in več)	verjetnost, da bo prišlo do prometne nezgode je 10-krat večja kot pri osebi, ki v krvi nima alkohola.	Več kot 5 enot čistega alkohola

Vir: <http://www.mz.gov.si>, 7. 12. 2009

Sankcije in preventiva

Vožnja pod vplivom alkohola je po Zakonu o varnosti cestnega prometa tudi sankcionirana; z **globami od 150 do 950 evrov**, vozniku se poleg globe izreče **od 3 do 18 kazenskih točk** – višina globe in število kazenskih točk sta odvisna od stopnje alkoholiziranosti –, prepoved vožnje motornega vozila in obvezno pridržanje voznika **od 6 do največ 12 ur**, če prekorači določeno koncentracijo alkohola v organizmu, predpisano z zakonom.

Na nevarnost vožnje pod vplivom alkohola opozarjajo številne preventivne akcije: k trezni vožnji pozivajo množični mediji, prometne signalizacije in policija. Čeprav je vožnja pod vplivom alkohola še vedno preveč ukoreninjena kot normalna, si velja zapomniti, da **naj vozniki vedno vozijo le trezni**, če pa že uživajo alkohol, naj vozi kdo, ki alkoholnih pijač ni užival, ali uporabijo javna prevozna sredstva.

“Ceno da vinu
povpraševanje.”

Poznavanje vina so “kilometri odprtih flaš”

Ko je vratar jugoslovanske nogometne reprezentance Janez Istenič ugotovil, da ne bo mogel trenirati in hkrati študirati medicine, se je raje odločil za agronomijo. Odličnega študenta je štipendirala francoska vlada, v Franciji pa se je zaljubil v šampanjec in prvo steklenico pridelal leta 1968 na Bizeljskem. Penina je dobila ime po hčerki Barbari, leta 1980 pa je zaradi nečimrnosti brata nastal tudi Miha. S tistim, po katerem je slednja dobila ime, smo se pogovarjali o skrivnostih penече pijače.

Ob priimku Istenič najprej pomislimo na penine. Koliko odstotkov penine proizvedete in koliko vina?

Pridelamo **95 odstotkov** penine, vina pa je pet odstotkov, in nekaj **balzamičnega kisa**. Za penine se uporablja **samotok**, kar pomeni, da se nič ne stiska. Ker je ostanek škoda metati proč, se nato le še rahlo stisne in naredi iz tega kar koli drugega. Lahko bi delali vinjak ali navaden kis, mi pa smo se odločili za balzamičnega in smo tudi prvi v Sloveniji, ki smo ga pridelali po tej klasični metodi.

Kakšne vrste vin in penin proizvajate?

Pri belih nimamo med **sivim pinotom**, **chardonnayem** in **sauvignonom**. Pri rdečih uporabljamo **modri pinot** v kombinaciji z **modro frankinjo**. Lokalno vino, ki ga proizvajamo, je **bizeljčan**.

Je bizeljčan izključno slovensko vino?

Bizeljčan je vino, ki je lokalno opredeljeno, podobno kot **cviček**. Ravno tako gre za žametno črnino in modro frankinjo kot osnovni sorti, včasih se je tudi lahko mešal z belimi sortami grozdja, zato je takrat tudi rdečkast, in ne popolnoma rdeč. Druga stvar je v tem, da je lahko vino, ima okoli enajst odstotkov alkohola, torej je neke vrste cviček »de luxe«. Malo bolj intenzivna barva in mogoče za odtenek več alkohola – to bi bila definicija bizeljčana.

Pa bi za bizeljsko lahko trdili, da je znana slovenska vinska pokrajina?

Bizeljsko je vedno bolj osciliralo proti Hrvaški, tako da je bilo pravzaprav bolj poznano v **Zagrebu** kot v Ljubljani. Drugače pa je to zelo poznana regija, sploh malo starejšim. Kajti včasih je bil bizeljčan to, kar je danes cviček. Pojem **lahkega rdečega vina**, ki se je pilo tudi v najboljših ljubljanskih gostilnah.

Načinov pridelave penine je več. Bi jih lahko na kratko opisali?

Obstajajo štiri metode pridelave penine. Najprej **klasična**, to je vrenje v steklenici. Druga je **charmat**, vrenje v tankih, potem pa **kombinacija** obeh: pri tej se proces v prvi fazi odvija kot klasična metoda, v drugi pa kot charmat – z iglo se prebode zamašek, prečrpa ven tekočino, prefiltrira in na drugi strani spet polni. Obstaja še **ruska** metoda, kontinuirani postopek, ki je sicer tankovski, a glede na to, kako potuje vino, dobi zelo podobne okuse kot pri tlačni metodi. Ampak v svetovnem merilu sta ključni prvi dve.

In vaše penine so pridelane po metodi ...

Mi smo izključno klasičarji – torej z vrenjem v steklenici.

Kako je z odpiranjem penine? Če močno počti, ni nujno najbolj »po protokolu«, ali pač?

To je dobro opisano na naši spletni strani. Načeloma je tako, da se s pokom penече vino odpira samo takrat, ko želimo vzbuditi **pozornost**, ob kakem slavlju ali zmagi. Po drugi strani pa je normalno kulturno pitje tako, da uživaš v nekem svojem krogu, uživaš v okusu vina, in ne le v posebnosti, da se ga odpre s pokom.

Koliko časa po odprtju je penina še dobra?

Če se zapre z dobrimi zamaški, lahko traja kar nekaj časa. Če je penina kvalitetna se **ogljikov dioksid** na poseben način raztopi v vinu in se tudi ne izgubi tako hitro. Če imamo neke bisere, ki so zelo impregnirani ali penine pridelane po zelo kratkih metodah, se ogljikov dioksid takoj izgubi in že po nekaj urah postane vino toplo.

Koliko časa torej pri kvalitetnih?

Dejansko vam lahko pokažem v hladilniku vino, ki je odprto **teden ali celo dva**, pa se še vedno odpre s pokom. Bistven je dober zamašek, ni pa seveda to enako, kakor če bi bila steklenica odprta na novo.

Kje v svetu pa ste se z vašimi peninami največ predstavljali?

Mi gremo na tista mesta, kjer je najtežje. Tam vedno dobiš pravo sliko, kje si in kaj pomeniš v svetovnem merilu. Zaradi samega predstavljanja greš pa v smeri, kjer imaš občutek, da boš kaj prodal. Mi smo sicer prepotovali že cel svet, ampak največkrat smo se ustavili v **Sloveniji** in na **Hrvaškem**.

Katera je vaša najdražja penina?

Od serijskih vin je eno Prestige brut nature, to je bilo visoko odlikovano v Franciji. Pravkar je dobil zlato medaljo iz Izraela Desirée rumeni muškat, ki je tudi trikratni nosilec zlate medalje na mednarodnih ocenjevanjih. Ta dva staneta 24 evrov in sta v rednih serijah. Imamo pa tudi serije, ki so dosti dražje, cene pa se za zdaj gibljejo tja do 200 evrov.

Kaj pa vinu da ceno? Kvaliteta, nagrade, še kaj?

Ceno mu da **povpraševanje**.

Kaj po vašem mnenju Slovenija pomeni na svetovnem vinskem zemljevidu?

Upoštevat moramo, da smo se šele pred kratkim izvili iz druge skupne domovine in vsak razvoj oseba traja nekaj časa. Ne moreš pričakovati, da bomo imeli pri petih letih Mozarta, je pa tudi možno. Bolje je, da gre počasi, da se neka zadeva »zasidra«, percepcija neke države zgradi. Dokler gre navzgor, se odpirajo niše, in za zdaj, kar se Slovenije tiče, se še odpirajo. Slovenija na vinskem zemljevidu ne bo posebno velik »player«, ker se nikoli ne bo mogla pojaviti v nobenih **statistikah**. Vse, kar bo, bo lahko zelo odlično vino, odlične **mikrolokacije**, odlični **vinarji**, ker je zelo razdrobljena. Cela Slovenija ima hkrati petino vinogradov enega **Bordeauxa**, ki je le del Francije. Mi lahko igramo politiko tega, da bi se dobra, odlična vina lahko proizvajala za neko točno določeno **višjo gastronomijo** oziroma vinotekarski del prodaje, ne pa za velike supermarkete.

Imate morda posebno navezo s kako restavracijo v tujini, kjer prodajajo vašo penino?

Prodaja penečega vina v primerjavi z mirnim je čisto druga zgodba. Vina so že zajela nek globalni obseg, medtem ko so peneča vina, razen **šampanjca** in španske cave, lokalni artikli. Tudi recimo nemške **sekte** ali pa italijanske **francia-corte** boste težko dobili kje zunaj. Še vedno so simbol neke lokalne scene. Tako da mi delamo z najboljšimi restavracijami Slovenije in Hrvaške ter z restavracijami v zamejstvu. Da bi bili prav posebej kje drugje prisotni, pa nismo.

Menda znate penino odpreti s sabljo.

Ta običaj sem jaz prinesel v Slovenijo okoli leta 1995, čeprav je bil običaj znan že pred tem. Nekoč mi je zadevo omenil **etnolog Janez Bogataj**. Meni se je takrat kot mladeniču zdelo zanimivo. Šel sem v pokrajino **Champagne**, kjer sem iskal katalog z etiketami in slučajno vzel takega, ki je vseboval vabilo v bratovščino zlate sablje. Potem sem šel v nek lokal v Champagne, možakar mi je posodil sabljo, plačal sem mu steklenico šampanjca in tako sem postal član.

Torej običaj prihaja od tam?

Zgodovina odpiranja s sabljo je sledeča. **Marija Terezija** je svoji hčeri **Mariji Antoinnetti**, ki je bila poročena z **Ludvikom XVI.**, dala red **Huzarjev**, madžarskih vojščakov. Ko so se iz bitk vračali zdesetkani, so proslavljali zmage z odpiranjem vina s sabljo. Zanimivo je, kako sem v nekem muzeju opazil, da so imeli na slikah iz tistega časa vsi zelo velike »žnablje«, pa sem si mislil, da je šlo za tehniko risanja. Kasneje sem izvedel, da so pili šampanjec iz steklenic in se pri tem porezali in imeli take ustnice.

Je odpiranje preprosto ali ne?

Zadeva je popolnoma preprosta. Jaz sem že kar dosti ljudi naučil, podeljujemo tudi diplome. Sablja naredi svoje, ti moraš imeti le pogum in odstraniti moraš predsodke.

Vi ste že druga generacija, ki se ukvarja s penino.

Oče, študent **agronomije**, je v pokrajini Champagne spoznal osnovna vina, opazoval pridelavo in spoznal filozofijo ter se zaljubil v tovrsten posel. Kasneje je hodil z mojo mamo in tako začel zahajati na **Bizeljsko**, kajti mi smo **Ljubljancani**. Ugotovil je, da so vina tam zelo podobna tistim iz Champagne. Tako je potegnil vzporednice in leta 1968 so v vinogradu mojega starega očeta obrali prvih sto kilogramov grozdja ter naredili prvo **Barbaro**, kajti tisti dan, ko se je rodila moja sestra, je bila trgatav. Na začetku nihče ni razmišljal, da bo kdo to počel profesionalno. Mi smo začeli iz ničesar in ekonomijo je bilo treba

ustvariti. Ko smo prišli tja gor na Bizeljsko, je bilo tako nekako kot **Viharni vrh Emily Brontë**, si lahko predstavljate. To je bila ena **podrtija**.

Katero pa je vaše najljubše vino?

Moje najljubše vino je vsako **odlično** vino. Da bi rekel »samo tega bom, pa nobenega drugega«, pri meni ne gre. Da se kaj naučiš o vinu, moraš marsikaj poskusiti. In ko dobiš izkušnje, lahko rečeš, kaj ti je pravzaprav všeč. Kajti odnos do vina in to da nekaj veš o njem, so samo **kilometri odprtih »flaš«**, ki jih puščaš za seboj.

Maja Kalan
Oto Žan

Google Zeitgeist 2009

Google je v začetku decembra že deveto leto zapored objavil Zeitgeist, lestvico najbolj iskanih gesel v preteklem letu. Ne samo svet, tudi splet je leta 2009 pretresla smrt kralja popa. Večino mest še vedno zasedajo socialna omrežja – da je Facebook visoko na lestvici najbrž ni nič novega niti za Slovence, bolj misteriozni pa sta za našo spletno ravan spletišči Tuenti, ki ga označujejo kot španski Facebook, in Sanalika, kjer gre za turški virtualni svet, v katerem se lahko predajate realnočasovnim igralnim dogodivščinam. Med gesli, ki so lani še kraljevala na vrhu lestvic iskanih, a so precej nazadovala, se je tokrat znašel tudi Yes-we-can predsednik, Barack Obama. Kar se tiče zabavne industrije, so se precej visoko povzpeli animeji (Naruto Shippuden), prav tako pa se svetovna spletna javnost enostavno ne more naveličati bistroumnih verzov poker obraza Lady Gaga. Še preden je Najdi.si razkril priljubljena domača iskana gesla, smo na Googlu poiskali slovensko različico top gesel, ki kaže na domačo osirotelo iznajdljivost: večino spletnih strani, ki se v resnici začnejo z www, nadaljujejo z imenom in končajo s .com, iščejo prek Googla. Še večja žalost pa je, da na Googlu iščejo Google (glej 10. mesto).

Najbolj rastoča iskana gesla

1. Michael Jackson	6. New Moon
2. Facebook	7. Lady Gaga
3. Tuenti	8. Windows
4. Twitter	9. Dantri.com.vn
5. Sanalika	10. Torpedo gratis

Najbolj padajoča iskana gesla

1. Beijing 2008	6. Kraloyun
2. Euro 2008	7. Dailymotion
3. Heath Ledger	8. Bebo
4. Barack Obama	9. Wii
5. Amy Winehouse	10. Emule

Najbolj rastoča iskana gesla v zabavni industriji

1. Michael Jackson	6. Peliculas Id
2. Transformers	7. Paranormal activity
3. Eminem	8. Anima online
4. Naruto Shippuden	9. Natasha Richardson
5. Beyonce	10. Poker face lyrics

Najbolj priljubljena iskanja v Sloveniji (Google)

1. Facebook	6. 24ur
2. YouTube	7. 24
3. Gmail	8. You
4. Netlog	9. vreme
5. igre	10. Google

Mojca Jagodic

V deželi ruma

Omemba besede "rum" nas skoraj avtomatično popelje na miselno popotovanje čez Atlantik vse do osrčja Karibov, kjer nas pričakajo krvoločni pirati z ogromnimi lesenimi sodi, poležavanje pod palmo z zapeljivo dekoriranim koktejlom in trpeče podobe suženjskega dela na plantažah sladkornega trsa. Čeprav Portoriko presega stereotipne predstave o deželi ruma, razpita alkoholna pijača prežema njeno zgodovino, ekonomijo, kulturo in vsakdan.

V svetovni prestolnici ruma

"*Piña coladaa, piña colada*," odmevajo klici uličnih prodajalcev, ko se mimo njih sprehajamo po očarljivem mestnem jedru San Juana, glavnem mestu Portorika in svetovni prestolnici ruma. "Rum oziroma 'ron', kot ga imenujemo tu, je naša nacionalna pijača," pripomni prijatelj Luis in pomigne proti bližnjemu prodajalcu, ki pravkar zmešani koktejl rutinirano okraši s kandirano češnjo. "Prav Portoriko proizvede največ ruma na svetu," doda, o čemer priča tudi statistika iz našega vodiča, ki ocenjuje, da kar 80 % ruma, popitega v ZDA, prihaja z dotičnega karibskega otoka. Vendar niso zgolj številke in grafi tisti, ki govorijo o močnih povezavah med našo počitniško destinacijo ter opojno alkoholno pijačo. Že mimobežni sprehodi po starem mestu, ki v objektiv pogleda postavljajo skrbno založeno ponudbo ruma v živilskih trgovinah in s koktejli obtežene mize lokalov opravičujejo zveneč status San Juana. Nesporno učinkovita promocija portoriškega ruma pa se nahaja v predmestju Cataño, kjer Casa Bacardi odpira vrata v 150-letno zgodovino najslavnejše znamke ruma na svetu.

Casa Bacardi, katedrala ruma

Po kratki vožnji z ladjico se izkrcamo v neposredni bližini tovarne, ki se pod prepoznavnim logotipom netopirja predstavlja kot najuspešnejši proizvajalec ruma v svetovnem formatu. Obširen tovarniški kompleks vključuje tudi razkošen center za obiskovalce. V poldrugi uri se s pomočjo atraktivnih tehnoloških pripomočkov in deseterico vodičev spoznamo z zgodovino podjetja in predvsem s tradicijo ruma v širšem kontekstu. Prihajajoč iz kulturnega kroga, ki tradicijo ruma omejuje na sestavino potice in poceni alkoholno popestritev najstniških zabav, je vpogled v umetnost pridelovanja, konzumiranja in cenjenja karibskega alkohola še toliko bolj privlačna. Kot se naučimo v "katedrali ruma", kot radi poimenujejo Casa Bacardi, rum pripravljajo iz melase sladkornega trsa, ki ga, zmešanega v brozgo, fermentirajo, destilirajo, skrbno skladiščijo v primernih sodih ter ga ustrezno starajo za bolj prepoznaven okus in barvo. Končni rezultat zorenja, ki mora po portoriškem zakonu potekati najmanj eno leto, se zrcali v barvi, ki variira vse od prečiščene prozorne, preko jantarjevo zlate do karamelno rjave. Slednja predstavlja močnejšo različico ruma, primerljivo z okusom viskija, medtem ko svetlejši odenki predstavljajo lažjo in bolj suho alternativo, ki se uporablja predvsem v koktejlkih in v kombinacijah z različnimi sadnimi

sokovi. Absorbirana znanja iz muzejske predstavitve preizkusimo na portoriško gostoljubni degustaciji v slikovitem paviljonu v obliki netopirja, kjer uživamo v posedanju ob izbranih koktejlkih in starih vrstah ruma, poznanih pod izrazom *áneos*.

Iz lokalnih kozarcev

Čeprav je bilo po otoku nekdaj posejanih na stotine manjših družinskih destilarn, se je poleg na Kubi ustanovljenega Bacardi-ja do danes ohranil zgolj domači Don Q. Za raziskovanje pravega portoriškega ruma se podamo na jug otoka, kjer običemo romantično kreolsko mesto Ponce. Lokalna specialiteta se iz sladkornega trsa v tekoče agregatno stanje spreminja v Des-tileriji Serrallés. Poimenovana je po družini, ki je v 19. stoletju

Teško najdemo dom, ki v svoji kredenci ne bi skrival vsaj enega od ustekleničenih ponosov lokalne proizvodnje ruma.

najprej obogatela z izvažanjem sladkornega trsa, nato pa svojo paradno rastlino zaposlila v lastni destilarni, ki danes ponosno nastopa na globalnem trgu. Četudi na svetovnih barskih in prodajnih policah prednjači Bacardi, je domača konkurenca, poimenovana po naslovnem junaku priljubljenega Cervantesovega romana Don Kihot, nepogrešljiva na izvornem Portoriku. Teško najdemo dom, ki v svoji kredenci ne bi skrival vsaj enega od ustekleničenih ponosov lokalne proizvodnje ruma. Med njimi prednjači predvsem Don Q Cristal, ki se pogosto zameša predvsem v mamljive kombinacije s kokosovim mlekom in ananasovim sokom, združenim v že omenjeni *piña coladi*. Koktejl, ki so ga premierno sestavili v sanjuanskem hotelu v 50-ih letih minulega stoletja, ni edina alkoholna mešanica, ki osvežuje domačine. Meni avtohtonih portoriških koktejllov vključuje tudi slovito Bloody Mary, barske mize pa se najpogosteje šibijo pod lokalno verzijo sangrije, ki rum združuje z namočenim svežim sadjem.

Trpka zgodovina sladke rastline

Ponce se ne ponašajo le kot mesto, ki je definiralo značilni lahki in čisti okus portoriškega ruma, temveč se v zgodovino ruma vpisujejo tudi z grenkim priokusom. Po okolici mesta so bile razpršene številne plantaže, na katerih so španski veleposestniki gojili kavo in sladkorni trs. Rastlina za pridobivanje sladkorja in ruma je iz zahodne Afrike priplula skupaj z velikim osvajalcem Krištofom Kolumbom, kmalu pa so se ji pridružile ladje, ki so iz njene domovine tovorile predvsem – sužnje. Indijancem Taino, ki so Portoriko naseljevali pred prihodom kolonizatorjev, so se tako v suženstvu pridružili tudi afriški sotrpini, katerih močan kulturni vpliv je močno zaznamoval portoriško glasbo, ples in

kulinariko. Točno na dan obletnice osvoboditve portoriških sužnje običemo razkošne haciende, obdane z zajetnimi plantažami, ki nas opominjajo, da je zgodba o rumu tudi bridka zgodba krvavega suženjstva.

Čeprav je bil rum nekdaj res skaljen s suženjsko krvjo, še pred tem pa predstavljal neokusno, a močno brozgo, ki so jo v nekontroliranih količinah žlampali neizbirčni gusarji, je danes visoko cenjena pijača. Rum in njegove koktejlske inkarnacije so v svetovnem merilu nepogrešljiva ponudba vsakega bara, za Portoričane pa ostajajo predvsem nepogrešljiv nacionalni simbol in pijačo ljudstva.

O Portoriku

Portoriko je samoupravna provinca ZDA, geografsko ukleščena med Dominikansko republiko in Deviške otoke. Na skromni prostornini najmanjšega otočja Velikih Antilov se srečujejo ekstremi. Bujno raste deževnega gozda se preljuje v suhe gozdove kaktusov, kozarec portoriškega ruma trči v pločevinko ameriške kokakole, rajanje ob zvokih salse preglasi vprašanja o pesimistični prihodnosti otoka, podobe karibskega raja pa iznakazujejo kriminal in revščina. Čeprav Portoriko navdušuje z idiličnimi podobami peščenih obal, v katere se zarezujejo

turkizni valovi oceana, otok očara predvsem z razgibano kulturo, v kateri se iskrijo indijanski, španski, afriški in ameriški vplivi. Kažejo se v pestri multikulturalnosti, ponašanjem z rojstvom salse in razvpitem karibskem temperamentu. Portoriška pestrost odlikuje tudi naravni ustroj otoka, ki krmari med tropskimi deževnimi gozdovi, osamljenimi otoki, suhimi gozdovi in krasom. Karibski Eden ostaja najrevnejša ameriška provinca, ki na robu bankrota še vedno upa na samostojnost.

Beba Jenčič, vodja Prešernove hiše v Kranju

3. decembra je preteklo že 209 let od rojstva našega največjega pesnika, Franceta Prešerna, zato je prav, da se v decembrski reviji spomnimo tudi nanj. V Kranju nas nanj poleg Prešernovega gaja, gledališča in spomenika spominja tudi njegova hiša, zato smo se pogovorili z vodjo Prešernove hiše gospo Bebo Jenčič.

ske obdobje. Vidite lahko tudi njegove knjige, razprave o njem, prevode, glasbo. Imamo še sobo »Prešeren po Prešernu«, ki predstavlja vse, kar se je dogajalo o njem po njegovi smrti.

Kje ste dobili vse razstavne eksponate? Je to Prešernova zapuščina ali jih je kdo podaril muzeju?

Dva prostora, spalnica in t. i. pisalnica, sta opremljena z originalnim Prešernovim pohištvo, zato tudi rečemo, da gre za spominski ali memorialni muzej. Po Prešernovi smrti je njegova sestra prodala pohištvo in odšla živeti k svojemu bratu na Koroško. Kasneje jih je začel monsignor Tomo Zupan, sorodnik Prešerna, odkupovati. Zbral je ogromno stvari in jih v oporoki zapustil Slovenskemu narodnemu muzeju, ki jih je leta 1964 predal našemu muzeju v dolgoročno posojilo. Gre za posteljo, predalnik, mizo, dva stola, svečnik in mrtvaški prt. Večino drugih stvari smo dobili iz rok Prešernova naslednika v tej pisarni, ki je po koncu 1. svetovne vojne odšel v Maribor, s seboj vzel tudi pohištvo in nam, ko je šel muzej v prenovi, prodal pisalno mizo, stole ter omaro za spise.

Kdo obiskuje Prešernovo hišo? So to predvsem šolarji, slovenski obiskovalci ali tudi tujci pridejo sem?

Največ je šolarjev, ki jih sem pripeljejo številne slovenske šole. Pridejo pa seveda tudi odrasli, letos se je 8. februarja tu zvrstilo kar 2 308 obiskovalcev. Tujci prihajajo predvsem poleti, ko je čas počitnic.

Kako dobro pa tujci poznajo Franceta Prešerna?

Nekateri ga poznajo zelo dobro, nekateri ne. Številni so ljubitelji in poznavalci Prešerna, denimo Škoti pridejo zaradi Roberta Burnsa, ki je Prešernov sodobnik. Tudi sama sem si na primer na Škotskem pogledala Burnsovo hišo. Vendar vsi kažejo izredno zanimanje, drugače tudi ne bi prišli.

Kaj nam ponuja Prešernova hiša poleg stalne razstave?

V spodnjih prostorih hiše so razstave. Trenutno imamo razstavo o Rudiju Šeligu, ker mineva pet let od njegove smrti; bil je Kranjčan, častni občan mestne občine Kranj in Prešernov nagradenec. Zdelo se nam je prav, da pripravimo nekaj o njem. Poleg tega za 8. februar vedno podelimo nagrade za dosežke v preteklem letu.

Kdaj je mogoč obisk in kolikšna je vstopnina?

Prešernova hiša je odprta od torka do nedelje od 10. do 16. ure. Vstopnina znaša 2,3 EUR, če želite voden ogled, pa se je potrebno predhodno najaviti. Vsi prijazno vabljeni!

Zan Sadar
Ekke Vasli

Pred nekaj leti je bila Prešernova hiša prenovljena. Kaj ste spremenili?

Hiša je postala muzej leta 1964. Kasneje smo šli v prenovi celotne zbirke in spremenili smo zasnovo. Pred obnovitvijo smo imeli muzej razdeljen na tri dele: Prešeren kot pesnik, Prešeren kot odvetnik in Prešeren kot človek. Zdaj pa smo se odločili za kronološki pregled od rojstva do smrti, prelivajo pa se vsi trije že prej omenjeni deli njegovega življenja. Pri fizični prenovi hiše je bilo potrebno zamenjati celotno streho, s sondami pa smo v Katrini sobi odkrili lepe stenske poslikave, ki sicer datirajo v čas po Prešernovi smrti, vendar pa so značilne za meščanske hiše sredi 19. stoletja, zato je zavod odločil, da te poslikave obnovimo. Tudi v spodnjih prostorih, v galeriji, smo našli poslikave, te so iz začetka 20. stoletja. Glavni poudarek je seveda na Prešernu, ki je tu živel od jeseni 1846 do svoje smrti, 8. februarja 1849, istočasno pa predstavljamo še meščansko življenje v 19. stoletju.

Kaj vse lahko tu vidimo?

Predstavljen je Prešern po obdobjih, najprej otroštvo v Vrbi, nato šolanje v Ribnici, sledi šolanje v Ljubljani in še življenje na Dunaju. Katrina soba pa predstavlja predvsem kasnejše ljubljansko

»Zdravljeni alkoholik ne more zmerno piti!«

Bogdan Čufar, univerzitetni diplomirani socialni delavec in specialist za alkoholologijo, ki deluje kot strokovni sodelavec v dveh društvih zdravljenih alkoholikov (v Kranju jih je pet), nam je predstavil nekaj osnovnih dejstev o alkoholizmu, kako se začne zdravljenje, kdo je alkoholik in kako poteka delo v omenjenih društvih.

Za koga lahko rečemo, da je alkoholik?

Količina popitega alkohola, na primer, ni edini merodajni faktor. Škodljiva raba alkoholnih pijač, se pravi prekomerno opijanje, sama po sebi tudi še ni odvisnost. V grobem lahko rečemo, da so to posamezniki, ki imajo zaradi popitega alkohola in posledične opitosti težave v delovnem okolju, v družini, v družbi, v prometu itd. Alkoholik izrazito spremeni svoje obnašanje in neredko ogroža lastno varnost ter varnost bližnjih. Navadno poleg svojega uničuje še življenja bližnjih; družine, sorodnikov.

Kako se odvajanje sploh začne?

Prvi korak je pobuda za zdravljenje, ki najpogosteje pride od svojcev odvisnika, redkeje se alkoholik odloči sam, četudi je njegovo soglasje bistveno. Veliko raje se zateče k obrambnim mehanizmom in svojo težavo poskuša prikriti. V skrajnem primeru lahko sodišče izda izrek za obvezno zdravljenje zaradi škode ali nesreče, povzročene zaradi opitosti, povezane s tudi siceršnjimi težavami z alkoholom pri posamezniku. Vendar so takšni primeri zelo redki in po izdaji izreka zdravljenje navadno ni uspešno.

Kako so zasnovana društva zdravljenih alkoholikov, s katerimi sodelujete?

To so klubi, v katere se na prostovoljni bazi včlanijo tisti, ki so se že uspešno ozdravili alkoholizma; navadno jih k nam napotijo njihovi zdravniki. Od društev anonimnih alkoholikov se razlikujemo po tem, da je prisoten strokovni sodelavec; t. i. A. A. so predvsem skupine za samopomoč. Društva imajo seveda svoje organe (upravni odbor itd.) in sestankujejo tudi na tej ravni.

Kakšen pa je način dela, aktivnosti ...?

Naša srečanja potekajo enkrat tedensko. Namenjena so druženju in učenju zdravega načina življenja, večkrat imamo tudi predavanja o zdravi prehrani, rekreaciji itd. Pomembno je, da zdravljencu pomagamo spremeniti način življenja, ne da bi

se on čutil prikrajšanega. Sem sodi tudi popolna abstinenca – ta je s čisto fiziološkega vidika nujna pri zdravljenih alkoholikih: ti ne morejo zmerno piti! Enkrat mesečno se udeležimo kakšne kulturne prireditve, gledališke predstave ali planinskega izleta. Zdravljenje temelji na obujanju potencialov, na osebnostnem, duševnem in duhovnem področju. Društvo deluje na podlagi medsebojnega zaupanja, zato se o članih ne vodi kartotek. Žaželeno je, da se v društvo vključijo tudi svojci zdravljenega alkoholika, kar ima vedno pozitiven vpliv. Zgodí se, da kdo skrene s poti in ne zdrži popolne abstinence, vendar se to opazi; kdor ne zdrži predvidenega programa, preprosto ne prihaja več.

Vemo, da je zelo vprašljivo govoriti o statistiki. Pa vseeno.

Neke zanesljive statistike res ni, vendar bi po lastnih izkušnjah rekel, da se izhodiščno 5 % alkoholikov vrne spet na pravo pot. Recimo, da je »tipičen« slovenski alkoholik moški; ženski je manj, a se težje odločijo za zdravljenje (zaradi družbene stigmatizacije), čeprav je zdravljenje pri njih uspešnejše. Stroka zna zdraviti ljudi, ki so bili vsaj na enem področju v življenju uspešni, so npr. končali šolo; tisti, ki so že v mladosti zavozili, pa imajo znatno slabše možnosti. Ljudje se ponavadi gredo zdraviti po 15 letih alkoholizma.

Ali lahko delodajalec odpusti uslužbenca zaradi alkoholizma?

Delodajalec lahko sodi kvaliteto oziroma nekaliteto opravljenega dela, morebitno škodo in primankljaj na račun delavčeve odvisnosti. Odpušča lahko zgolj na podlagi oprijemljivih dejstev, s tem da lahko delodajalec prepove uživanje ali nošenje alkohola na delovno mesto. V nekaterih primerih lahko delodajalec uslužbenca postavi pred izbiro: zdravljenje ali prenehanje delovnega razmerja.

Kako pa bi po vašem mnenju lahko učinkovito zmanjšali konzumacijo alkohola oz. zakaj so bili dosedanja poskusi neuspešni?

Preventiva se težko bori z gospodarskim lobijem, ki ima na voljo mnogo več finančnih sredstev za promocijo alkoholnih pijač. Naslednje leto se nam obeta sprememba zakonodaje: omenja se manjša dostopnost alkohola, specializirane trgovine ... Problem je v mentaliteti naroda, ki alkohol prideluje, predeluje, hkrati pa je alkohol vpet v njegove običaje. Potrebno bi bilo tudi zmanjšati toleranco staršev do pijačevanja mladostnikov, saj je dokazano, da v alkoholizmu bistveno lažje zapade nekdo, ki redno ali celo prekomerno pije že vse od mladostniške dobe.

Barbara Zupanc & Nace Fock
Samo Bešlagič

KŠK UGODNOSTI

KOLOSEJ

kino vstopnica 3,90 EUR

PLANET TUŠ

kino vstopnica 3,70 EUR
1h bowlinga 11,50 EUR

BOWLING KLUB 10

1h bowlinga 8,00 EUR
brezplačna izposoja obutve

PROTENEX

BADMINTON 9,00 EUR
MULTI IGRIŠČE 37,00 EUR
TENIS 10,00 EUR

ZAVOD ZA ŠPORT KRANJ

OLIMPIJSKI BAZEN
enkratna vstopnica 2,30 EUR

A2U BIKES

15% popusta pri nakupu in servisnih storitvah

FOTO BONI

razvijanje 4 fotografij 7,00 EUR

MANILA CLUB

15% popust pri igranju biljarda

VOGU

ODBOJKA NA MIVKI 5,50 EUR
SKUPINSKA VADBA
mesečna karta - 8 obiskov 9,00 EUR
mesečna karta - 12 obiskov 11,00 EUR
BADMINTON 5,50 EUR
SQUASH 5,50 EUR
TENIS 2,70 EUR
SPINNING
mesečna karta - 4 obiski 9,00 EUR
mesečna karta - 8 obiskov 15,00 EUR

SMUČARSKKE KARTE

KRVAVEC/ROGLA
pon - pet 18,00 EUR
pon - ned 22,00 EUR
STARI VRH
nočna smuka 15,50 EUR

FITNESS STUDIO IRENA

FITNES
dopoldanska karta 19,00 EUR
celodnevna karta 26,50 EUR
SAVNA 8,00 EUR
SOLARIJ (9 min) 4,00 EUR
SQUASH 6,50 EUR

PROŠPORT

SKUPINSKA VADBA
mesečna karta - 8 obiskov 19,00 EUR
mesečna karta - 12 obiskov 26,50 EUR
mesečna karta - neomejena 33,00 EUR
FITNES
mesečna karta - neomejena 28,50 EUR
trimesečna karta - neomejena 70,00 EUR
BADMINTON 4,00 EUR

VITACENTER

SKUPINSKA VADBA
10 obiskov (veljavnost 90 dni) 32,13 EUR
mesečna karta - neomejena 32,13 EUR
trimesečna karta - neomejena 76,93 EUR

TAXI MONET

1 km vožnje 0,65 EUR

GORENJSKA

BORZNOPOSREDNIŠKA DRUŽBA
ob nakupu vrednostnih papirjev - brezplačno odpiranje
trgovalega računa

KONCERTI.NET

5% popusta pri nakupu aranžmajev

MARGENTO STORITVE

Polnitev predplačniških računov mobilnih operaterjev.

MEGACENTER

25% popusta pri fitnesu, skupinski vadbi, solariju, savni,
badmintonu in squashu

KŠK

FOTOKOPIRANJE ČLANI
A4 ena stran 0,04 EUR
A4 obojestransko 0,07 EUR
A3 ena stran 0,09 EUR
A4 ena stran barvno 0,45 EUR
vezava 0,50 EUR
FOTOKOPIRANJE NEČLANI
A4 ena stran 0,08 EUR
A4 obojestransko 0,15 EUR
A3 ena stran 0,15 EUR
vezava 1,00 EUR

TK TRIGLAV KRANJ

TENIS - 1h (zimska sezona)
pon - pet (dop.) 5,00 EUR
pon - pet (pop.) 11,00 EUR
sob, ned 11,00 EUR

LJUDSKA UNIVERZA KRANJ

tečaj tujih jezikov 229,00 EUR

KNJIŽNICA KRANJ

2,40 EUR cenejša članarina

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

2,50 EUR cenejša vstopnica

CAPOEIRA MANDINGA

mesečni tečaj capoeire senzale 35,00 EUR

FLY BOX

1 vadba 2,50 EUR

ŠD ČRNI PANTER

mesečni tečaj kickboxa 20,00 EUR

DRUŠTVO KI AIKIDO

mesečni tečaj ki aikida 27,00 EUR

MAXXIMUM SHOP

20% popusta pri nakupu športne prehrane

WU MASAŽA

tradicionalna tajska masaža 28,80 EUR
tajska masaža z olji 36,00 EUR
tajska masaža stopal 28,80 EUR
tradicionalna tajska masaža hrbta 22,50 EUR

Aljaž Jekovec

Tokrat je na težavna vprašanja odgovarjal Aljaž Jekovec, znani obraz iz najboljše gostilne v starem mestnem jedru mesta Kranj - Starega Mayra. Jekovec je ljubitelj pokra, sicer pa je tudi sosod vašega najljubšega študentskega kluba. Na vprašanja je suvereno odgovoril v kratkem in jedrnatem slogu.

- Ali so zares pristali na Luni ali gre le za teorijo zarote?
Teorija zarote.
- Kaj je bilo prej, kura ali jajce?
Dve jajci, iz enega se je izvalil petelin, iz drugega pa kura ...
- Vzornik v življenju?
Moj fotr.
- Zgodovinska oseba, ki bi jo povabili na pijačo?
Napoleon Bonaparte.
- Najzaslužnejši Slovenec in najzaslužnejši Kranjčan?
Slavko Avsenik. Kranjčan ... da bi kaj naredil za Kranj ... ga ni.
- Najbolj čudno delo, ki ste ga do sedaj opravljali?
Kidanje gnoja.
- Ali jeste meso?
Da.

- Katerega od tujih jezikov bi se želeli naučiti?
Špansko.
- Na morje na Hrvaško: da ali ne?
Raje ne.
- Študentski funkcionarji: koristni ali mafija?
Puhoglava mafija.
- Kako pozdravite prijatelje?
Kvaj zdej.
- Kaj vas je v zadnjem času najbolj nasmejalo?
Film Hangover (Prekrokana noč).
- Vaše najljubše prevozno sredstvo?
Avto.
- Turčija v Evropsko unijo: da ali ne?
Ne.
- Podpirate istospolne poroke?
Ne.
- Vaša najljubša knjiga in film?
Knjig ne berem, sicer pa National Geographic ... film pa Inglorious Bastards, ki ga bom gledal danes.
- Na katere revije in časopise ste naročeni?
National Geographic, Slovenske novice, Kranjčanka.
- Ste se v otroštvu kdaj pretepali?
Malo.
- Kaj bi vas lahko razjezilo tako zelo, da bi bili pripravljeni koga zadaviti z golimi rokami?
Krivica.

December na Hrvaškem

Konec leta je prišel z vso svojo glamuroznostjo. Spremenljivo vreme, okrašena mesta, stojnice s srčkanimi in z majhnimi darili za prihajajoče praznike. Za pravo vzdušje manjkata samo še kuhano vino in sneg.

Bližajo se prazniki in ljudje so vse bolj in bolj veseli ter sproščeni. Preverjajo ponudbe nooletnih zabav in smučarije. Ampak kako se pogreti do famoznega 31. decembra? V sredo ali četrtek, odvisno v katerem mestu živite, gredo žurat študenti. V ponudbi so hrvaška glasba, karaoke in poceni alkohol. V petek gredo ven bolj resni, poslovni ljudje, za katere je v lokalih organiziran »after job party«, prav tako ob predvsem hrvaški glasbi. Sobota pa je rezervirana za vse: srednješolce, študente in poslovneže. Prazaprav za vse, ki jim je ostalo še kaj denarja od predhodnih zabav. V soboto vsakdo najde kaj zase, od rocka, hip-hopa, popa in narodne glasbe pa do koncertov, tematskih zabav ter karaok. Na Hrvaškem so popularna predhodna ogrevanja z alkoholom neke v parku ali na kakšnem parkirišču, saj je to za študente in srednješolce veliko bolj ugodno. V barih so cene pijač okoli 17 kun (7 kun je 1 evro) za Bailey's in Jägermeister ali 15 kun za pivo pa vse do 30 kun za Redbullvodko. O tem, koliko bi plačali za steklenico vina ali Jack Danielsa, raje sploh ne bi. Če želite uživati, potem pijete v lokalu. Če se želite napiti, pijete v parku. Seveda pa je vse to spremenljivo od osebe do osebe, odvisno od globine žepa.

Alkohol pa ima poleg svoje vedre plati še tisto temačnejšo. To so na primer prometne nesreče, ki jih v večini primerov zakrivijo pijani vozniki in to mladi. Čeprav na Hrvaškem velja zakon, ki določa mladim in profe-

sionalnim voznikom 0,00 promila alkohola v krvi in do 0,05 promila za vse ostale, statistike govorijo po svoje. Podatek na strani www.mup.hr nam pove, da se je število prometnih nesreč v zadnjem letu le neznatno zmanjšalo. Prejšnje leto jih je bilo zabeleženih 1014, ki so jih povzročili vozniki z do 0,50 g alkohola na liter izdihanega zraka, med tem ko je letos takšnih nesreč še vedno 926. V glavnem gre za mlade voznike, ki pod vplivom alkohola vozijo s hitrostjo, neprimerno za razmere na cestah. Mogoče bi bilo potrebno z zakonom o mladih voznikih sprejeti še zakon o prepovedi prodaje alkohola mlajšim od 24 let. Očitno je namreč, da denarne kazni, odvzemi voznikovih dovoljenj in kazenske točke nikakor niso dovolj. Prav tako primanjkuje vzgoje o obnašanju na cesti že v samem začetku učenja vožnje, a ko se zgodi nesreča je prepozno. Ampak vrnimo se na bolj vesele decem-

berske teme. Kam za božič in kje proslaviti prihod novega leta? Praksa v zadnjih letih je pri nas pokazala, da se po božičnem večeru hodi na zabave po klubih in lokalih, kakor vse druge dni, le da je vse v božičnem stilu. Novo leto pričakamo na privatnih zabavah ali pa na trgu svojega mesta. Popularno je tudi dočakati prihajajoče leto v evropskih metropolah, kjer so cene prilagojene študentskim zmogljivostim. Na Reki nastopa Bajaga, vabljeni!

Iva Sušić, novinarka tnrb.net
Oto Žan

Pivovarna Laško – vir zlate pijače

Kolektiv Zapika s prijatelji se je po predhodnem dogovoru s prijaznim strokovnim osebjem Turističnega informacijskega centra Laško odpravil na izlet v mesto piva in cvetja.

Ogled se z vodičem začne v muzeju bogate zgodovine Laškega. Lepote tega kraja so odkrili že Rimljani, ki so izkoriščali termalno vodo. Priseljeno slovansko govoreče prebivalstvo jih je zaradi latinske govornice poimenovalo Lahi. Od tod torej ime kraja – Laško.

V kasnejših stoletjih si je Laško lastilo več gospodstev, med njimi tudi Babenberžani. Velika osebnost iz te družine je bil Leopold VI. Babenberški, ki je znal izkoristiti prednosti Laškega in je preko njega speljal trgovsko pot, tako da je kraj pridobil na moči. Kasneje so ga v roke dobili Habsburžani, ki pa v njem niso videli takega bisera kot Leopold. Posestvo so oddajali raznim fevdalcem, tudi znanim Celjskim grofom. Sčasoma je Laško doseglo naziv trga in dobilo trški grb – tri srebrne lilije na modrem polju. Nekoliko kasneje je tam služboval

drugih dveh sobah se nahajajo še podatki in eksponati iz prazgodovine.

Sledil je težko pričakovani ogled pivovarne, ki v zimskih mesecih sicer ne obratuje s polnimi kapacitetami, sploh pa ne ob sobotah, tako da nismo v njej srečali nikogar. Za seboj ima dolgo in težko zgodovino. Prva pivovarna je nastala v že omenjenem nekdanjem Valvasorjevem špitalu, ko je leta 1825 lektar in medicinar Franz Geyer tam začel variti pivo. Čez nekaj let jo je v roke dobil lastnik kopališča v Rimskih Toplicah, zaradi katerega

je pivo prišlo v roke tujim gostom in so ga začeli izvažati v Trst in celo v Aleksandrijo ter Kalkuto. Zamenjalo se je še nekaj lastnikov, poleg tega se je pivovarna preselila, kakovost piva pa se je še izboljšala. Uvedena je bila celo nova vrsta piva – termalno pivo, ki je imelo v resnici popolnoma drugačen okus in se je nekaj časa imenovalo celo »termalni desert«.

V začetku dvajsetega stoletja je prišlo do hudega rivalstva s konkurenco in tako je pivovarna za nekaj časa prešla v tuje roke, na Slovenskem pa je obratovala le ena. Vendar je gostilničarjem narekovala cene prodaje piva, zato so stopili skupaj in ustanovili delniško družbo, ki je ponovno odprla pivovarno v Laškem; na mestu, kjer stoji danes. Le nekaj let zatem so jo zavezniki v letalskem napadu pomotoma bombardirali, vendar je proizvodnja spet stekla in še danes pivovarna obratuje. Najbolj je znana po svoji znamki piva Zlatorog, ki je ime dobila po legendi o triglavski

tudi slavni Trubar, ki so ga zaradi njegovih protestantskih idej izgnali. Valvasor je postavil novi »špital«, ki je danes Hotel Savinja.

Kobilice, kuga, požari, potresi in kmečki upori niso prišli do živega Laškemu, kjer so začele nastajati prve prometne povezave, tako ceste kot tudi železnica. Razvila sta se rudarstvo in industrija, odprto je bilo zdravilišče. Mestne pravice je Laško pridobilo leta 1927.

V naslednji sobi muzeja se nahajajo same uokvirjene stare slike, časopisi, stare pivske steklenice. Najbolj nenavaden pa je tako imenovani »džuboks«, kot ga je poimenoval vodič. Gre pravzaprav za veliko glasbeno skrinjo, ki je po principu delovanja nekakšna mešanica gramofona in lajne – zavrtimo ročico, plošča se zasuje in luknjice na točno odmerjenih mestih na njej sprožajo vzvode, ki zadevajo ob klavirca ter zvončke pod njo in zasliši se melodija. Kot je rekel vodič, ima vsak džuboks tudi svojo »diskoteko«. Pokazal nam je še zaboj, poln plošč z drugimi melodijami. Kolektiv je bil nad vsem tem popolnoma očaran. V

roži in Zlatorogu, o kateri je pisal Janez Jalen. Danes proizvajajo na primer še Bandidos, kmalu pa na tržišče pride pivo Elikzir z bistveno višjim odstotkom alkohola.

V pivovarni se nahajata dva panoja, kjer je na zgovoren in zanimiv, jednat način naslikan postopek izdelave piva. Mnogi najbrž še vedno zmotno mislijo, da je pivo narejeno iz hmelja – v resnici sta glavni sestavini voda in ječmen, hmelj pa je le dodatek, začimba.

O Laškem, mestu mnogih znamenitosti, bi se dalo povedati še marsikaj vabljivega. Če se torej kdaj nimate kam dati, priporočamo izlet v Laško, ki je lahko, tako kot je bil za nas, voden tudi za skupine s petnajst ali več ljudmi. Je prav posebno doživetje, ki za svojo ceno nudi še prikupno darilo in obilno degustacijo s tremi vrstami laškega piva ter dragoceno spoznanje, da se je v Laško vredno še kdaj vrniti.

Prvi pogled na pivovarno v Laškem.

Razlaga vodiča o zgodovinskem ozadju nastanka mesta in pivovarne.

Motorizirani bataljon Laške brigade.

Proizvodni trak, ki lahko napolni 60.000 steklenic piva na uro.

Še vedno delujoča glasbena skrinjica tudi v modernih časih povzroča veselje pri mladih.

Pivovarna Laško. Ogromni sodi za varjenje, ki pa tokrat na žalost niso bili polni.

Darilca s tremi steklenicami piva, ki so razveselile Zapikovce.

In iz tega na koncu nastane kozarec piva ...

Obvezna degustacija – brez tega ne gre.

Za konec pa še vzpon na grad in razgled na mestce pod nami.

Pivske igre

Tokratna tema meseca je najverjetneje povezana s priljubljenim načinom preživljanja prostega časa marsikaterega bralca, saj smo Slovenci eni izmed mnogih narodov, ki pitje radi označijo kar z besedno zvezo »nacionalni šport«. Za hladne zimske večere vam zato ponujamo na izbiro nekaj rekreacijskih vaj, ki vas bodo pošteno pogrele.

Za uvod najprej nekaj zgodovine, kajti ljudje naj bi si s pivskimi igrami krajšali čas že v Stari Grčiji, kjer so bile priljubljene preproste igre s posodami, polnimi vina, in na Kitajskem, kjer so

skrivnosti starih prijateljev, saj tekmovalci izmenično priznavajo, česa še nikoli v življenju niso naredili, vsak, ki je to izkušnjo že imel, mora piti.

Še ena zabavna igra pa je **Smrketa**, kjer mora tekmovalec uganiti kaj mu piše na čelu. Spraševati mora le taka vprašanja, na katera se da odgovoriti s preprostim *da* ali *ne*, za vsak ne mora nato tekmovalec malce izprazniti svoj kozarec, za vsak da pa ostali.

Tu so potem seveda še pivske igre s kartami in kockami, kjer kraljuje **Mexico** in katerih variacije so morda neskončne, ter pa morda malo manj znane pivske igre v kombinaciji z video igrami, s filmi, televizijskimi nadaljevalkami, z glasbo ali pa nekim drugim športnim dogodkom. Pri izbiri filma ali TV-nadaljevanke

zasnovali igre z igralnimi kockami in ugankami. Danes so sicer pivske igre priljubljene predvsem med dijaki in študenti, na nekaterih ameriških univerzah celo tako zelo, da so jih morali prepovedati.

Iger obstaja več vrst, temeljijo pa lahko na vzdržnosti (kjer zmaga pač kdor lahko prenese največ pijače), na hitrosti (kjer pa ni toliko poudarka na samem alkoholiziranju tekmovalcev), na fizičnih sposobnostih (kot npr. ciljanje praznega kozarca z odbojem kovanca od mize) in pa na mentalnih sposobnostih (kjer se preizkusijo vaše zmožnosti opazovanja, logičnega razmišljanja in spomina, ki seveda tekom igre počasi slabijo).

Med najbolj priljubljenimi so **Bum**, kjer se pri štetju vsak količnik števila tri in vsako število, ki vsebuje števko tri, nadomesti z bum. Kdor se zmoti, pije. Podoben princip imajo tudi **Limonce**, kjer si tekmovalci izbere številko, na primer 3, in potem kliče drugega tekmovalca po njegovi številki, v stilu 3 limonce, pol limonce, 9 limonc, pol limonce.

Med bolj znanimi pa se pojavi tudi igra **Nikoli nisem**, ki je nadvse primerna za spoznavanje novih ljudi ali pa odkrivanje

vanke velja biti pozoren na to, kolikokrat se na primer pojavi določena beseda, preferira se kletvice. Tu se za priljubljeno izbiro pokažeta filma **The Big Lebowski** in **Reservoir Dogs** in seveda **The Jerry Springer Show**, pri TV-nadaljevalkah pa ponavadi velja preprosto pravilo, da vsakdo pije natanko toliko časa, kolikor je oseba, ki si jo je izbral pred začetkom, na ekranu. Film, ki pa si je že prislužil naslov prvaka med primernimi za pivske igre, je britanski izdelek **Withnail&I**, kjer igralci skušajo popiti natanko to, kar v filmu popije glavni junak. In preden se kdo odloči, da bo to poskušal doseči tudi sam, velja omeniti, da na koncu vse skupaj nanese hazardnih 40 enot alkohola.

Pri glasbeno obarvanih pivskih igrah se je seveda najbolje odločiti za pesmi, katerih refren se kar naprej ponavlja, kar pa ponavadi ne predstavlja velikega problema.

Pa veliko sreče in – kanček pameti!

Urša Bajželj

Oto Žan

Vedno čisti

Eno izmed glavnih stereotipnih pravil o urejenosti človeka, ki ste ga v otroških letih neprestano poslušali, da naj človek okoli ne hodi v umazanih in strganih oblačilih, je vredno upoštevati tudi v veselem decembru. Res je, da nam reklame o popolnih odstranjevalcih najrazličnejših madežev perejo možgane vsakič, ko prižgemo televizijo. Ravno zato pa vam z malo bolj naravnimi napotki poskušamo olajšati odgovore na večno kategorijo vprašanj, podobnim »Kako naj odstranim madež rdečega vina?«

V splošnem velja, da je sveže madeže lažje odstrani kot stare, zato se madežu posvetite takoj, ko vam uspe. Če je madež tekoč, je prvi priporočljiv korak, da tekočino popivnate. Trdo nečistočo pa poskušajte previdno ostrgati. Ko oblačila vzamete iz pralnega stroja, se prepričajte, da je madež odstranjen, v nasprotnem primeru oblačil **ne sušite s sušilnim strojem**, saj bodo madeži postali trdovratnejši.

- **Napaka ena:** svežega madeža ne pametno drgniti z milom, ker le-ta fiksira številne madeže.
- **Napaka dve:** če je izvor madeža beljakovinski (kri, jajca, mleko itd.), ne uporabljajte vroče vode, saj vam bo le-ta fiksirala madeže.
- **Napaka tri:** oblačil z madeži ne likajte, kajti tudi toplota fiksira madež.

Ne trudite se s čiščenjem semiša ali krzna. Zgolj nekatere kemične čistilnice nudijo te usluge, ker je postopek zahtevnejši.

Madeže na maščobni osnovi se lahko odstranjuje na različne načine. Postopki so sledeči:

na madeže takoj potresite malo otroškega pudra, ki dobro popivna. Čez nekaj ur (odvisno od velikosti madeža) ga skrtajte s krtačo za obleke. Lahko pa se umazanega oblačila lotite tako, da ga namočite v Coca-Colo, dodate detergent in operete v pralnem stroju ali pa ga operete z milom na osnovi žolča, ki ga prodajajo v bio trgovinah. Vredno je poskusiti tudi z WD 40.

Za madeže rdečega vina obstajajo različne »teorije« odstranjevanja:

- Takoj ko se polijete z rdečim vinom madež polijte z mineralno vodo in podrgnite, nato pa operite v pralnem stroju.
- **Madež polijete z belim vinom in operite.**
- Zamazano oblačilo pomočite v vrelo mleko in namažite z brezbarvnim tekočim detergentom za pomivanje posode ter pustite čez noč.
- Če pa je madež že zasušen, oblačilo položite v zamrzovalnik, da se rdečo vino kristalizira.

Madež žvečilnega gumija se najhitreje odstrani tako, da oblačilo daste v plastično vrečko in ga za nekaj ur postavite v zamrzovalnik. Nato ga vzemite iz zamrzovalnika in postrgajte žvečilni gumi. Če je madež še viden, na hrbtno stran položite bombažno krpo, namočeno v bencin, in počakajte, da se madež zmehča. Madež previdno **zdrgnite z bencinom**.

Če pa se zamažete s krvjo, morate oblačilo sprati s hladno vodo, pred pranjem pa ga **namakajte v mrzli slani vodi**. Stare krvne madeže namažite z 8 % nerazredčenim amoniakom. **Čokoladni madež** namočite v milu, brezbarvnem tekočem detergentu za pomivanje posode ali glicerinu, nato pa oblačilo operite v pralnem stroju. Če ostanejo oljni madeži, jih odstranite z mineralno vodo. Druga možnost odstranjevanja čokoladnega madeža je namakanje v polnomastnem mleku in drgnjenje madeža, dokler ne izgine.

Madeže raznobarnih šmink pomočite v polnomastno mleko. Ko šminka v mleku ne bo več topna, ga zamenjajte. Na madež nato nanesite brezbarvni tekoči detergent za pomivanje posode in pustite stati 4 - 6 ur. Če je ostalo še kaj barve, suho oblačilo nežno zdrgnite z alkoholom za čiščenje. Madež maskare namažite z brezbarvnim tekočim detergentom za pomivanje posode in postavite v plastično vrečko za 5 - 6 ur. Če to ne bo zadostovalo, se ga lotite tako, da ga namažite z bencinom. Če se zamažete z **lakom za nohte**, oblačilo položite na vpojno podlago. Nato ga namažite z acetonom in takoj osušite s papirnato brisačo. Oblačila ne pozabite odstraniti s podlage, da se madež ne razširi. **Tkanine iz acetata ne prenesejo acetona** – namesto tega uporabite amil acetat.

Za konec pa še pomirjajoč zaključek: **madeže piva** najlažje odstranimo tako, da oblačila operemo v pralnem stroju.

Barbara Zupanc

Oto Žan

Blišč in beda Kranja

V Kranju so bile še pred nekaj leti le manjše trgovine in delikatese, mesarji, tržnica ter kmetije v bližnjih vaseh in trgovine z različnim blagom v mestu, ki so skupaj poskrbeli za osnovne potrebe ter shrambe meščanov. Naenkrat pa se je pojavil fenomen nakupovalnih centrov in sistem nabavljanja se je korenito spremenil.

Prva izmed malo manj običajnih trgovin je bila Trenča, spodaj pri Savi. Vaške trgovinice so bile sčasoma primerne samo še za kupovanje kruha in mleka, medtem ko se je v Trenčo hodilo na veliko nabavljanje zaloge. Privlačna je bila tudi zaradi tega, ker je kupovanje večjih količin določenih izdelkov pomenilo nižjo ceno na en tovrsten izdelek.

V letu 2008 je bilo v Sloveniji pod pragom revščine 12,3 % ljudi.

Sočasno s širjenjem Trenče je na Zlatem polju nastajal Mercator center, ki je počasi zvalil kupce k sebi. Nastajali so tudi manjši Tuš, Spar in podobno in Trenča je začela hirati, dokler ni popolnoma propadla.

Okrog Mercatorja so kot gobe po dežju zrasli še drugi centri: Merkur, ONC, po novem še Lidl in Hofer. Na protest mnogih sta bili sejmišče in drsališče na Savskem otoku podrti, na njunem mestu pa zgrajena širna Supernova. V zadnjem času je Kranj bogatejši še za Qlandio in Planet Tuš.

Poraja se vprašanje, ali res potrebujemo toliko različnih centrov. Ali smo uspeli v tako kratkem obdobju razviti toliko večje število potreb, kot smo jih imeli pred desetimi leti in jih zdaj lahko zadovoljimo zgolj z množičnim potrošništvom?

Večina je zgrajenih na površinah, ki so bile prej namenjene obdelovanju in so zdaj nepopravljivo zazidane. Hkrati življenje v mestnem jedru zamira, saj je veliko bolj priročno skočiti v nakupovalni center, kjer so trgovine na kupu in parkirišča vedno na voljo. Proces nakupovanja se torej seli iz jedra na rob mesta, ki se s pomočjo centrov počasi, a vztrajno širi. Vendar pa ne oziraj se na okolje in mnoge druge faktorje vseeno nastajajo, saj ima marsikdo od njih zaslužek – kmetije s prodajo svoje zemlje, občani pa poleg še večje izbire izdelkov pridobijo nova delovna mesta, parkirišča ter kakšno reč za zraven, na primer krožišča, križišča, kolesarske steze, nepremičnine, kanalizacijo. Zelo zanimivo pa je, da so vse velike trgovine skoraj vedno polne. Človek se ob izgradnji novega nakupovalnega središča še vpraša, kako jim ob vsej konkurenci sploh uspeva imeti kaj dobička, vendar se od kdo ve kod vzamejo novi Kranjčani, ki postanejo njegovi zvesti kupci.

Tudi v Kranju se izmenjujeta blišč in beda. Na eni strani imamo

nakupovalna središča, ki ogromno zapravijo za oglaševanje, vzdrževanje in razkošen kič, na drugi strani pa posameznike in družine, ki se finančno komajda prebijajo iz meseca v mesec. Po podatkih s spletne strani Statističnega urada Republike Slovenije je bilo v letu 2008 v naši državi pod pragom revščine 12,3 % ljudi. Ta delež v Kranju ni kaj bistveno drugačen.

Za pomoč se ljudje s takimi težavami lahko obrnejo na Center za socialno delo Kranj (CSD Kranj), kjer jih o zakonsko možnih pomočeh informirajo izvedenke s področja denarnih socialnih pomoči Ljiljana Dvizec, Petra Hafnar in Nataša Novak, vse strokovnjakinje za socialno delo, ki so tudi odgovorile na nekaj vprašanj v zvezi z revščino v Kranju. Menijo, da je najustreznejše, če se take osebe kar napoti k njim in da »ni smiselno, da ljudje kar dajejo denar osebam, ki prosijo zanj, saj imajo nekateri težave z odvisnostjo in se jim na ta način nič ne pomaga.« Občasno se na CSD Kranj obrnejo določeni posamezniki ali klubi, ki želijo finančno pomoč ponuditi socialno ogroženim, sicer pa se ti lahko v Kranju po pomoč obrnejo tudi na Rdeči križ Kranj, Karitas, Razdelilnico hrane, Zavetišče za brezdomce, pod določenimi pogoji pa imajo možnost uveljavljati subvencijo za najemnino stanovanja in za plačilo stroškov vrtca.

Naenkrat se je pojavil fenomen nakupovalnih centrov.

Na CSD Kranj lahko zaprosijo tudi za podporo. Število vlog za pridobitev denarnih socialnih pomoči se sicer povečuje. Po Zakonu o socialnem varstvu morajo za pridobitev finančne pomoči izpolnjevati določene pogoje, na primer morajo imeti državljani Republike Slovenije stalno prebivališče v Sloveniji, tujci dovoljenje za stalno prebivanje v Sloveniji, do pomoči niso upravičene samske osebe ali osebe, ki zavračajo zaposlitev itd. Cenzusi se razlikujejo glede na starše – ali sta dva ali je le eden –, na število članov in otrok v družini.

V Kranju se nahaja tudi prej omenjeno Zavetišče za brezdomce, kjer je trenutno nameščenih 22 oseb. Podatka o tem, koliko je vseh brezdomcev v občini, na CSD nimajo, saj so glede na svoj status pač neregistrirani.

Če združimo subvencije, finančne podpore in brezdomce z nakupovalnimi centri, dobimo ne le skromnost, marveč revščino na eni ter potrošništvo in bogastvo na drugi strani. Vsak posameznik naj sam najde ravnovesje med njima.

Kaj menite o nakupovalnih centrih v Kranju?

“ Nisem za to, da se ves čas gradijo novi centri, saj bi lahko vrnili trgovino v stari del mesta, ki bi ga na ta način oživil. Treba bi bilo povečati število brezplačnih parkirnih mest, podaljšati obratovalne ure v mestu, uvesti subvencije občine in podobne ukrepe ali pa narediti kaj v slogu Arkadezentrums v Celovcu ... ”

Rok
dijak

“ Ne vem, kaj naj sploh rečem, ker jih praktično ne obiskujem. ”

Blaž
dijak

“ Trgovskih centrov je preveč. Dva bi bila dovolj – eden za običajne, preproste ljudi in drugi za bogatejše. Trgovcem gre samo za zaslužek. Pri diskontni prodaji so isti artikli, ampak je ceneje, samo ni tako vse lepo. Sam sistem je v redu, imaš lepo za parkirati pa več stvari lahko na enem koncu opraviš. Malo se moraš prilagajati pa spremljati te različne marže in različne ugodnosti pri različnih trgovcih. Mesec je 30 dni dolg in moraš nekako priti do konca. Če imaš dovolj denarja, je vseeno, kam hodiš – lahko tudi stalno k enemu trgovcu. Je pa prav, da je konkurenca. ”

Darko
receptor

“ V Kranju je v zadnjih letih nastalo preveč novih nakupovalnih centrov. Nihče jih ne potrebuje toliko in so le posledica današnje potrošniške družbe. Ljudje zmotno verjamejo, da to potrebujejo. S pretiravanjem gradnje novih objektov, ki na žalost prinašajo dobiček, trpi tudi narava, saj se širijo na obrobju mesta. ”

Urša
dijakinja

“ Dobri so, ponudba je velika, veliko trgovin, ki so bogato opremljene. V eni trgovini je več različnih blagovnih znamk. V večjih centrih so tudi lokali, picerije, urejena stranišča ... Meni so megacentri všeč in v njih tudi kupujem. ”

Matic
dijakin

“ Nakupujem enkrat mesečno. Moj odnos do megacentrov je sicer negativen, ker spodbujajo potrošništvo in nezdrav način življenja. Smilijo se mi delavke, sodobne sužnje, zaprte v celice brez oken. Danes lahko kupiš vse pri okoliških kmetih. Jaz veliko pridelam sam ali pa grem h kmetu. ”

(Rado)
vzgojitelj

Maša Nahtigal

Popravek

V novembrski številki Zapika je bila na tej strani pod člankom o poimenovanju ulic v Kranju storjena napaka – kot avtorica teksta je bila podpisana Maša Nahtigal, prava avtorica pa je bila Barbara Zupanc. Za napako se opravičujemo.

... natakario

Razni gostinski obrati, naj bodo to restavracije ali lokali, so že dolgo časa pomemben del našega življenja v družbi. Pomislite, kako pogosto vam zazvoni telefon, ko se javite, pa iz slušalke slišite znano vprašanje: »Živijo, a greš na kavo?« Pravzaprav je v prihodnjih dneh še bolj na mestu kuhano vino, nekakšen zaščitni znak mrzlih dni v kombinaciji z veselim decembrom. Celo posli in politični dogovori se v nekaterih primerih sklepajo v restavracijah, morda sicer v zadnji sobi, tisti »za zaključene družbe«, a vendar. Nekdanje sošolce in prijatelje, ki jih že dolgo nismo videli, pogosto srečamo v večernih urah v lokalih, kjer se odvijajo zabave. V gosto naseljenih mestih in v s toploto stiskaških mesecih so to tudi skoraj edini prostori, kjer se zunaj domače dnevne sobe lahko družimo brez tveganja podhladitve in ozeblin. Nekateri v ta namen uporabljajo tudi avtomobile, a to je že skorajda posebna subkultura, v kateri osrednjo točko zanimanja predstavlja neka posebna oblika druženja.

Brez ljudi, ki postrežejo pijačo, seveda ne gre. Zato velja izvedeti še kaj več o dneh, kakršne doživljajo zaposleni v strežbi. Medtem ko navadni smrtniki pridemo v lokal, se usedemo, izrazimo svojo željo (ki je zadovoljena v skladu z zmožnostmi hladilnika in skladišča), se prepustimo pogovoru ali branju in na koncu plačamo, je natakario oz. v tem primeru natakarično delo še vse kaj drugega. V trdi temi ledenega zimskega dne, ko dobesedno vidimo vsak svoj dih, se Lea bliža zaprtim vratom sicer tako gostoljubne ustanove. Še pred prvo jutranjo kavo mora previdno in hitro izključiti alarm, da pomotoma ne zbudi tistih nekaj dremajočih policajev na njihovi postaji ali, kar je lahko še huje, šefa. »Ja, enkrat se mi je že zgodilo, da sem pomotoma sprožila alarm, ampak k sreči ni bilo potem nobenih težav.«

Vsak začetek je težak in tako je tudi v strežbi. Najprej je na vrsti jutranja telovadba, to je postavitve terase, kar vključuje pravzaprav vse, kar potem čez dan vidimo tam, od stolov in blazinic na njih pa do velikih dežnikov oz. senčnikov. Od uveljavitve protikadilskega zakona se je datum, ko je zadnjič v letu treba postaviti stole na

terasi, pomaknil v december. Kmalu po tem, ko so urejene še zadnje podrobnosti, začnejo kapljati prvi gostje. (Njihovo število je v obratnem sorazmerju s številom dežnih kapelj, zato si vsak natakario želi, da bi jih bilo čim več.) Poleg natakario je tedaj v lokalju najbolj obremenjen kavni aparat. Kmalu je prva jutranja gneča mimo in takrat je ponavadi treba postreči kakega izgubljenega gimnazijca, ki iz ortopedskih razlogov ure pouka raje preživlja na udobnih stolih kot pa v trdih šolskih klopih. Pogosto se najdejo tudi junaki, ki jim ob pol devetih ni težko spiti žirafe piva – ti pogosto zahtevajo še kaj močnejšega, ampak tudi Kebrovi zakon je zakon.

V zatišju, ko (skoraj) ni strank, ima nekaj več časa zase. »To se pozna pri hitrosti reševanja sudokujev!« Ampak če je premalo strank in delaš sam, se kmalu lahko začneš dolgočasiti, kar je v ne preveč obiskanih lokalih precej pogosta praksa. Tedaj je pravi čas, da mimo zaneše kakšnega prijatelja. Potem čas do naslednje stranke še kar prehitro mine in že je na ustnicah profesionalni nasmeh. Če nasmeh ni stalni sopotnik v življenju, je treba obrazne mišice pač navaditi nanj. Vljudnost in prijaznost sta v takšnem poklicu obvezni, saj za odganjanje strank ni boljšega recepta kot z dolgočasen, po možnosti namrščen

obraz (da se jasno vidi, kako nezaželen so). Čeprav je to najbolj nesrečen in težav poln dan v letu, je treba stisniti zobe in v praksi dokazati znano krilatico, da je stranka kralj. »Ampak še kar bi včasih komu raje zila kavo v naročje.«

Najslabša plat strežbe so stranke, katerih poslanstvo je zagreniti življenje natakariju. Nekoč enemu izmed gostov ni bila všeč kava, ki jo je naredila. Še enkrat je poskusila, le da mu jo je tokrat postregla njena sodelavka – in glej, s kavo je bilo naenkrat vse v redu. Podobnih zgodb je še kar nekaj, značilno za njih pa je, da so gostje, ki nastopajo v njih, ponavadi eni in isti ljudje. Več težakov je ob večerih in v dneh, ko zaradi zmage slovenske reprezentance ali česa podobnega slavi (kar se v veliko primerih lahko prevede v »prekomerno popiva«) večji odstotek ljudi kot ponavadi. Najslabši gost je pijan gost. Težava z njimi je ta, da jih je težko umiriti ali celo spraviti iz lokala brez pomoči, sploh za predstavnice ženskega spola. K sreči so takšni primeri precej redki in do zdaj še ni imela večjih težav. Verjetno bi bila manj srečna, če bi morala sama čistiti še kaj drugega kot točilni pult in mize.

Lokal je najbolj obiskan ob vikendih in lepih dneh. Takrat ponavadi ni sama, ampak ji pomaga še kdo. Hitro zna postati naporno, sploh če v lokal pride večja skupina ljudi, ki v imenu svojega izbranega okusa želijo vsak drugačno pijačo; takšno, katere priprava je izjemno zamudna. Ob vikendih pa ji prav pridejo jeklene mišice, ki se skrivajo v čudovitih in na pogled nežnih rokah, saj nositi pet piv v vsaki roki nikakor ni mačja šala. Sama pravi: »Bolje to, kot pa da bi delala na Oktoberfestu.« Čeprav se morda zdi, da je ob takih dneh neprijetno delati, imajo vseeno tudi svoji svetli točki – bolj malo je časa za dolgočasje in več je napitnin. Najvišje dajejo tisti, ki so že kar nekaj spili in se jim ne ljubi ukvarjati z drobižem, seveda pa se ne morejo kosati s turisti. A ker od teh prideta približno dva predstavnika na leto, je

njihov vpliv na skupne prilive z naslova napitnin precej uboren.

Ne vrta pa se vse le okoli pijače. Poleg same priprave in postrežbe mora natakario skrbeti tudi za sam ambient. Njegova je izbira glasbe in nastavitve njene jakosti. Na mizah so pepelniki, ki se hitro polnijo in ki morajo biti redno izpraznjeni in pomiti. Pogosto se kaj polije, za gosti ostanejo prazne cigaretné škatlice, raztrgani papirčki in prežgane slamice, vse to pa mora biti pospravljeno pred prihodom novih gostov. Celo za to, kako so razporejeni stoli okrog miz, obstajajo pravila. »Pogosto se zgodi, da misliš, da je vse v redu, da je vse pomito in pospravljeno, a ko pride šef, ugotoviš, da si spregledal polno podrobnosti ... Če nič drugega to, da si pozabil na luči v skladišču.« Ampak te stvari, zatruje sogovornica, ti počasi pridejo v kri in jih opaziš oz. opraviš brez razmišljanja. Seveda je potrebno omeniti tudi sprotne pomivanje kozarcev in druge posode, kar pa k sreči bolj ali manj opravi pomivalni stroj.

Počasi se dan ali zabava približuje koncu in nastopi čas za čiščenje aparata za kavo. Ta je vsak dan deležen velike pozornosti. Potrebno ga je temeljito očistiti, med drugim tudi odstraniti rešetko, ki je pod ročicami. Ko čisti te in skoznje spušča vročo vodo, mora natakario paziti, da se ne opeče. Potem je na vrsti polnjenje hladilnika v »šanku« – tudi ta ima svoja pravila o količini in postavitvi posamezne pijače. Med zadnjimi so na vrsti delovne površine, točilni pult in vse mize. Čisto na koncu se le še prešteje denar, ki je v denarnici, pogasi luči, vključi alarm in zaklene vrata. Tedaj je, z luno in zvezdami že visoko na nebu, zares konec delovnega dne. Slišim samo še: **»Pa ne napisat tako, da se bo zdelo, kot da je ful težko. V bistvu je kar fajn.«**

Dejan Rabič
 Žan Kuralc

Koncertni napovednik 2009-12

Jan Plestenjak s simfoniki

17. 12. 2009, Domžale / Dvorana komunalnega centra, 25 €

Rambo Amadeus

17. 12. 2009, Ljubljana / Kino Šiška, 15 €

Gibonni – The secret show

18. 12. 2009, Ljubljana / Cvetličarna, 25 €

Siddharta

19. 12. 2009, Kranj / Ledna dvorana, 20 €

Oliver Dragojevič

19. 12. 2009, Kranj / Dvorana Zlato polje, 22 €

Anja Bukovec

23. 12. 2009, Ljubljana / Grand hotel Union, 40 €

Novi Fosili

25. 12. 2009, Kranj / Dvorana Zlato Polje, 22 €

Dan D, Šank Rock, I.C.E

25. 12. 2009, Medvode / športna dvorana, 15 €

Magnifico

25. 12. 2009, Ljubljana / Cvetličana, 25 €

Ferry Corsten

26. 12. 2009, Ljubljana / Gospodarsko razstavišče, 29 €

Gibonni, Neisha

26. 12. 2009, Medvode / športna dvorana, 22 €

Uroš Perič

31. 12. 2009, Ljubljana / Grand hotel Union, 35 €

Gwen Hughes

22. 01. 2010, Mengeš / Kulturni dom, 15 €

Michael Bolton

25. 01. 2010, Ljubljana / Hala Tivoli, 38 €

Nickelback

30. 01. 2010, Nemčija / München

Australian Pink Floyd Show

07. 02. 2010, Avstrija / Gradec, 51.10 €

Depeche Mode

14. 02. 2010, Hrvaška / Zagreb / Arena, 53 €

Paul Young

19. 02. 2010, Avstrija / Dunaj, 50 €

Chris Rea

22. 02. 2010, Ljubljana / Hala Tivoli, 42 €

Plavi Orkestar

26. 02. 2010, Ljubljana / Hala Tivoli, 29 €

50 Cent

03. 03. 2010, Ljubljana / Hala Tivoli, 39 €

Rammstein

18. 03. 2010, Hrvaška / Zagreb / Arena, 42 €

Novoletni filmski koktejl

Božično-novoletni prazniki so čas, ko krivulja prikazovanja kakovostnih filmov v rednem televizijskem in kinoprogramu nevarno zavije v kritično rdeče območje. Da zadnjih dni letošnjega leta ne boste preživeli v družbi Hughja Granta, zelenih pošasti, božičnih čudežev in posledično izpraznjenih steklenic močno alkoholiziranih pijač, vam serviramo okusen filmski koktejl, ki bo poskrbel za zabavne zimske večere in vam naslednje jutro prizanesel z razbolelo betico.

VODKA LEMON

V filmski mešanici za močno osnovo vlijemo črnokomično armensko **Vodko Lemon**, letnik 2003, s certifikatom kakovosti kritikov beneškega filmskega festivala. Vabljivo filmsko aromo ustvarja zgodba o priletnem vdovcu, ki v samotni kurški vasi dnevno obiskuje grob svoje pokojne žene. Na neromantični kulisi vaškega pokopališča se njegova trpka zgodba zbliža z usodo prijetne vdove Nine, natakariče v lokalnem baru, ki je tik pred zaprtjem. Njuna štirimesečna romanca v puščavi revnega armenskega podeželja ustvarja grenko-sladek okus visokih promilov, ki nas s humorno distanco preslika v brezizhodno postsovietsko bedo. Bistro, a ostro pijačo je v armensko-švicarsko-francosko-italijanski digitalni žganjekuhi zvaril režiser Hiner Saleem.

aromo in okus bomo kapnili nekaj kapljic **Stranpoti**, zgodnja trgatev 2004, režijskega vinogradnika Alexandra Paynea. Ponosni prejemnik dvakratnega oskarja in zlatega globusa za najboljšo komedijo pripoveduje o dveh moških srednjih let, ki se želita od mladosti posloviti kar se da dostojno, zato se odpravita na enotedensko potovanje po vinskih poteh. Poleg rujne kapljice na svojem enološkem popotovanju spoznavata marsikaj drugega: absurdnost človeštva, ljubezen, uspeh in pravo komunikacijo. Potovanje se kmalu spremeni v katastrofo, glavna junaka pa prideta do novih spoznanj in resnic. In vino veritas, kot nas uči stara modrost.

“TAJNA MANASTIRSKE RAKIJE”

Vsak koktejl potrebuje tudi skrivno sestavino. Naša se skriva v sodovih režiserskega mojstra Slobodana Šijana, ki je med drugim podpisal kulturne jugoslovanske komedije, kot sta Maratonci tečejo častni krog in Kdo neki

tam poje. Pri odkrivanju recepta za skrivnostno samostansko žganje nam bo pomagal ameriški milijarder, ki se loti obnove porušenega jugoslovanskega samostana v upanju, da bo podoživel nadnaravne učinke rakije, ki jih je tam izkusil med drugo svetovno vojno, postopek priprave pa poznajo zgolj že upokojeni menihi. V Jugoslavijo prispe bogataševa hčerka, ki v časopisnih oglasih obljubi nagrado vsakemu v samostan vračajočemu se patru, kar vodi v neobhoden pojav številnih lažnih menihov, ki so v resnici inšpektorji, policisti in tatovi. Z odkritjem skrivnostnega recepta bo naš praznični koktejl zagotovo okupiral menije vseh kranjskih barov ... ali vsaj naše televizijske zaslone.

Na zdravje!

35 ŠILC RUMA

Kokteljski mešanici prilijemo **35 šilc ruma**, ki ga natočimo iz režiserske steklenice francoske cineastke Claire Denis. V letu 2008 ustekleničena filmska zgodba na barski pult postavi izrazito močno utripajočo vez med očetom vdovcem in njegovo skorajda odraslo hčerko. Življenjsko pomembni prehodi, najsi gre za težavno odraščanje hčerke, močno navezane na svojega očeta, razočarajočo ljubezen ali smrt, so pospremljeni s šilcem ruma in z upajočim pogledom v prihodnost. Realistično naslikana zgodba o očetu in hčerki v objemu pariškega vele mesta in njenega stanovanja ustvarja melanholično temno barvo, ki bo našemu končnemu alkoholnemu produktu odtisnila grenke priokuse.

IN VINO VERITAS

Da nekoliko omilimo brutalno močno mešanico, v mešanik prilivamo filmski trak simboličnih alkoholnih derivatov. Za

Pina Sadar

Oto Žan

Kako smo prišli do Beznice in kako so nekateri tam končali

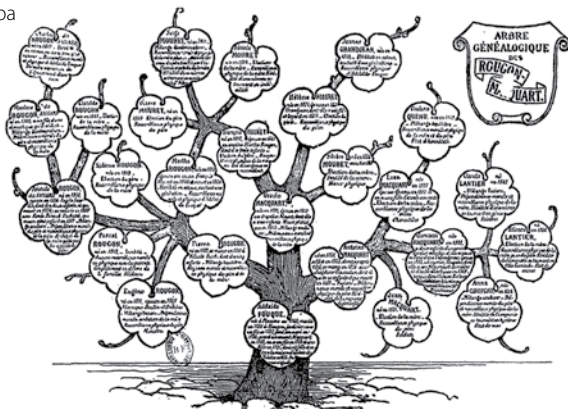
Leta 1840 rojeni **Émile Zola**, po očetu italijanskega porekla, se je šolal v provansalskem mestu Aix-en-Provence, nato pa v Parizu. Na maturi je, po domače povedano, odletel in si je moral hitro najti zaposlitev, saj sta z materjo že tako živela v popolni revščini. Že kmalu se je tako znašel v poslu s knjigami; ne kot pisec, marveč kot odpravljalca paketov knjig in kot raznašalec pri še danes ugledni francoski založbi Hachette. Kdo bi si bil mislil, da bodo dela tega bistrega mladeniča nekoč brali širom sveta.

Zola, **naturalist**, je bil pristaš dokumentiranja v literaturi, vsakega romana se je lotil prek sociološke raziskave in realističnim postopkom pisanja pridružil še znanstveno analizo ter eksperiment kot nujni del eksaktnih znanosti. Ne le njegovo navdušenje, temveč tudi tendenco tiste dobe k znanstveni metodi gre pripisati razmahu naravoslovnih znanosti v drugi polovici 19. stoletja.

Kot učenec Hyppolita **Taina**, umetnostnega in literarnega kritika ter utemeljitelja **determinizma**, je Zola verjel v po-drejenost fiziologije psihologiji. Tainovo doktrino apliciranja znanstvenih metod na upodabljačo umetnost in na literaturo je s pridom uporabljal pri genezi svojih del, opiraje se na dobro znane **tri faktorje, ki naj bi določali človekov obstoj: dednost, okolje ter doba**. Pisatelj mora opazovati, zbirati in opisovati dejstva, ki kažejo na povezanost bioloških dejavnikov s socialnim kontekstom ter zgodovinsko dobo. Tako so tudi romansekne osebe do obisti analizirane, z vidika zunanosti kot tudi v smislu psihološkega profila. Odtujeni, neobičajni, celo patološki primerki, pogosto z dna družbe, so »najprimernejši predmet opazovanja« pri takšnem postopku razvoja literarnega dela.

Zola je avtor enega od treh velikih romaneskni ciklov (poleg Balzacove *Človeške komedije* in Proustovega *V iskanju izgubljenega časa*) v zgodovini francoske literature: **Rougon-Macquartovih**. Gre za cikel dvajsetih romanov, ki nosi podnaslov *Naravna in družbena zgodovina neke družine pod Drugim cesarstvom* in v katerem je avtor raziskoval breme dednosti skozi pet generacij dveh družin. Začetnica je neka Adé-laide Fouque, katere mož je Rougon,

»dobri meščan«, ljubimec pa Macquart, pijanec z roba družbe, ki jo obiskuje ponoči. Tako se iz zvez rodijo otroci: uspešna, bogata, vplivna, ugledna rodbina Rougonovih, ki se povzpnejo v družbi, a so z moralnega vidika slabi in zahrbtni, ter Macquartovi, psihični bolniki, pijanci, prostitutke, umetniki, bohemi.

Potomka Macquartovih je tudi Gervaise, glavna junakinja enega najbolj znanih Zolajevih romanov, ki mu je prinesel uspeh in bogastvo, a hkrati tudi številne kritike, **Beznica**. Z alkoholom prepojena zgodba, ki jo spremlja kirurška analiza dogajanja, ima za središčno junakinjo Gervaise, ki z dvema otrokoma pride za ljubimcem v Pariz. Nezvesti možak jo kmalu zapusti, tako da popusti enemu izmed stalnih gostov v točilnici in se poroči z njim. Njuna hči, Anne Coupeau, bo kasneje naslovna junakinja romana **Nana**. Gervaise se preživlja kot perica in sčasoma kljub neizgodi, ki jo pri delu doživi njen mož, odpre z bratrančovo pomočjo (ta je zaljubljen vanjo) lastno pralnico. Coupeau, njen mož, sicer zopet hodi na delo, a zapade v alkoholizem, višek pa je, ko se vrne v njen prejšnji ljubimec Lantier in se naseli pod njuno streho. Med njima zopet vzklije strast, Coupeau vedno več pije, k pijači se zateka tudi Gervaise, posli gredo počasi k zlu. Ko ji umre mož – opisi njegovih delirijev so najmarkantnejša mesta v romanu – se Gervaise znajde na ulici, brez denarja in poskuša na tak ali drugačen način, med drugim s prostitucijo, preživeti iz dneva v dan. Kot žrtev lakote in bede tudi sama klavrno konča na cesti, v Ulici zlate kapljice, pod glavnim stopniščem nebotičnika, še ene »pošasti« dobe industrijskega razvoja, kot ga opiše Zola.

Zola je padel v nemilost ne samo zaradi tematike, temveč tudi zaradi nazornih opisov družbeno spornega ali nezaželenega: marginalnosti, spolnosti, alkoholizma, spolnih bolezni ... Poslužuje se tako argoja kot tudi vulgarnih izrazov; govorica, s kakršno je med raziskovanjem za svoje pisanje tudi prihajal v stik.

»G. Émile Zola je šef literarne Komune,« so pisali kritiki. »To ni realizem, to je pornografija.« Zola pa je odgovarjal: »Želel sem naslikati usodni propad delavske družine v kužnem okolju naših predmestij. Za pijančevanjem in lenobo pride še razrahljanje družinskih vezi, promiskuitetna nesnaga, vedno večja pozaba poštenih čustev, nato pa kot razplet še sram in smrt.«

Nace Fock
wikipedia.com

Kranjčani poklapano hodijo po mestu, povešenih glav se bežno ozirajo tja gor pod nebo in čutijo, da jim nekaj manjka, vendar nihče ne ve kaj natanko. Malodušno podrsavanje korakov odmeva v gluho noč. Naenkrat temno noč prereže močan klic: »Maaaaaaast!«

STRIJAMOŽ

V epizodi Strijamoževa prerokba, 4. del

V svetlobi neonske luči sta se nad mizo sklanjali dve postavi, ki sta ohali in mhmali kot profesionalna ohavca in mhmavca ter uperjali prste v različne točke zemljevida kot olimpijska prvaka v uperjanju. Dogajalo se je mrzlično kimanje z glavo in učeno naštevanje dokaj nedokazljivih teorij, ki so v trenutku, ko so v lahnem drncu zapustile usta, brezbržno obveljale za neovrgljiva dejstva. Če bi se jima razvedni bralec zazrl prek rame, bi na mizi opazil razgrnjen zemljevid Kranja, iz katerega so kot otrdeli deževniki z ruticami iz rosnega travnika molele raznobarne zastavice. Prek direndaja natisnjenih uličic in gričevnatih izohips so premočrtno švigale ravnilaste premice, ki so stikale flomastraste repe ob vznožjih zastavic. Če bi taisti zvedavi bralec začel na ušesa vleči besede, bi bil priča naslednjemu pogovoru.

»... tako sem se vprašal, zakaj bi mamuta postavili sredi krožišča, saj so okostje našli v Krokodilnici, ki je bližje drugemu koncu Kokrice,« je dejal Janez Wleibeis.

»Krokodilnici?« je vprašal kraterjasto oblični Srezad.

»Da, v enem od jezerc na območju nekdanjega glinokopa, ki ob času najdbe seveda še ni bilo pod vodo. Drugi dve sta Čukova jama in Ledvička,« je odvrnil Wleibeis, ki je v prostem času prebiral domače strani turističnih društev vasic, ki so obkrožale Kranj. »Sklepal sem, da najbrž obeležuje še kaj drugega, a njegova namembnost mi je polzela iz rok, dokler nisem prejšnji teden v arhivu našel pergamenta, ki omenja sveto dežo.«

»Da,« je kar preveč poznavalsko pritrdil Srezad, ki je sicer zanj izvedel šele iz študentove elektronske pošte in postoril nekaj dodatnega brskanja po manj dostopnih kotičkih narodnega arhiva. »Starodavni artefakt, ki naj bi vseboval mast zlatooklega mamuta. Skozi zgodovino so se do nje želeli dokopati templjarji, medtem ko jim na drugi strani to nakano preprečujejo dežarji, trije varuhi svete deže. Ti so potomci vrača, lovca in nabiralca, ki so se prvi zaobljubili, da čudežna mast ne sme priti v napačne roke. To nalogo si že več tisočletij predajajo iz roda v rod.«

»Zato sem se vprašal, kaj, če je ta konstrukcija mamuta izhodiščna točka, ki bi nam pomagala najti nahajališče svete deže in posledično, vsaj tako sem prepričan, tudi Strijamož.«

»Drzna teorija, če smem pripomniti,« je profesor poprosil za dovoljenje, ko je že pripomnil.

»Tako sem si ogledal, kje v Kranju so še gradili krožišča, in prišel do osupljivega odkritja,« je nadaljeval debelušni študent. »Krožišče

pri veleblagovniški četrti na vzhodni mestni vpadnici ter improvizirani plastični oranžno-beli krožišči na Planini in v Stražišču so postavljena v ravni črti. Če stražiško krožišče označimo z A, krožišče na vzhodni vpadnici z B in krožišče na Kokrici s C, dobimo trikotnik, kar je seveda jasno vsakemu tretješolcu. Toda osupljivi del šele pride. Če krožišče na Planini označimo z D in

skozenj potegnemo pravokotnico na stranico AB, bo ta potekala naravnost skozi krožišče C. Tako dobimo pravokotni trikotnik ADC. Mi še sledite?« Vprašanje je bilo bolj kot profesorju, ki je imel pred seboj zemljevid, namenjeno bralcem.

»Seveda,« je odvrnil Srezad, ki se mu ni sanjalo, da se je avtor domislil pretkane promocije svojega bloga in zemljevid z označenimi krožišči objavil na www.stricbedanc.com/krozisca/, kjer si ga lahko ogleda vsakdo, ki ga zanima kranjska sveta geografija, oziroma vsak, ki bi si rad jasneje predstavljal, o čem blebeto tolsti študent Janez Wleibeis.

»Če temu trikotniku skozi točko D narišemo pravokotnico na AC, se pravi višino, kot bi rekli naši matematični prijatelji, bo ta daljico AC sekala v točki E,« je nadaljeval Wleibeis, hvaležen avtorju, da ni pozabil osnov geometrije.

»In točka E leži točno ob vznožju ceste na Šmarjetno goro, kar pomeni, da se sveta deža nahaja na vrhu, najbrž zazidana v cerkvi,« je vneto vskočil aknasti profesor.

»Kje pa,« je poskušal debeli študent čim blažje umiriti Srezadovo vneto, ki je vodila v slepo ulico. »Vse ostaja v obodu krožišč. Če daljico ED razdelimo po načelu žaltavega reza v razmerju ena proti ena cela devet, se razdeli sredi Jelenovega klanca, kjer naj bi bil po redkih ohranjenih pričevanjih vhod v Špešpiljo.«

»Janez, to je vendar ge-ni-jal-n-o,« je nekam nespretno zlogoval navdušenje Wleibeisov mentor, a mu je obenem nehote uspelo ubesediti šibko aluzijo na pisca treh romanov, ki so se dogajali v času, ko so po zemlji topotale še zadnje črede zgoraj omenjenih dlakavih živali in ti je klic *Mamuti!* prislužil hvaležen pogled, ne pa ene na gobec.

Janez se je hotel zahvaliti za kompliment, vendar mu je to preprečil konec strani.

In tale stavek, ki sicer zgodbi ne dodaja ničesar, je pristavil avtor.

TOPSHIT

ZA LUNO

Ali ste vedeli, da ...

10. s postopkom fermentacije v alkoholnih pijačah koncentracija alkohola 14 %, zato se pijačam z višjo koncentracijo alkohol dodaja umetno.
9. je povprečna življenjska doba alkoholikov krajša za 10 - 12 let.
8. je bilo leta 2003 med 15- in 16-letniki 25,2 % rednih uživalcev alkoholnih pijač.
7. je v Sloveniji med moškimi 10 % abstinentov, med ženskami pa 19 %.
6. v Sloveniji letno »na črno« pridelamo 4 litre čistega alkohola na prebivalca.
5. je zmagovalac na svetovnem barmanskem prvenstvu v pripravi koktajlov Slovak Vladimir Banak z zmagovalnim napitkom Sweet road.
4. je najmočnejša alkoholna pijača poljska vodka Polmos Warszawa Spirytus Rektyfikowany, ki vsebuje 96 % koncentracijo alkohola, druga najmočnejša pijača pa je Everclear, ki vsebuje 95 % koncentracijo alkohola
3. je Američanom najboljšo sadno pivo Samuel Smith's Organic Strawberry Ale.
2. je najcenejše pivo na svetu v Kongu, glavnem mestu Somalije.
1. narašča število žensk, ki pijejo pivo. V ZDA ženske popijejo 25 % prodanega piva.

Top 10 evropskih pivskih držav

- 10 mesto: Slovenija – čeprav nas Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) po nekaj let starih podatkih uvršča na (skromno) 62. mesto, si zagotovo zaslužimo mesto v deseterici!
- 9 mesto: Hrvaška – sosedna dežela se na lestvicah pojavlja zelo visoko. Jasno, saj slovenski turisti tam počitnikujejo, izpraznijo zalogo alkohola in dvignejo povprečne popite količine na hrvaškega prebivalca.
- 8 mesto: Belgija – ena izmed največjih proizvajalk in porabnic piva na svetu. Navdušuje podatek, da imajo več kot 125 tovarn piva.
- 7 mesto: Luksemburg – ena najmanjših evropskih držav se lahko pohvali z ogromno popitega alkohola na prebivalca.
- 6 mesto: Rusija – le kako drugače kot z enormnimi količinami vodke lahko utopijo žalost nad porazom v dodatnih kvalifikacijah za Svetovno prvenstvo 2010 v nogometu?
- 5 mesto: Velika Britanija – nogometni navijači s popitimi količinami hmeljeve pijače uvrščajo Veliko Britanijo med pivske velesile.
- 4 mesto: Nemčija – večni tekmiči Veliki Britaniji sledijo Nemci, ki povprečno spijejo 12,1 litra čistega alkohola na prebivalca na leto.
- 3 mesto: Finska – ob nizkih temperaturah se prebivalci dežele tisočeri jezer težko ogrejejo drugače kot z alkoholom.
- 2 mesto: Češka – poleg priznanih znamk piva po svojih želodcih pretočijo tudi številne žgane pijače z absintom na čelu.
- 1 mesto: Irska – 13,69 litrov popitega čistega alkohola na prebivalca Ircem zadošča za naj pivsko državo.

Top 10 alkoholnih pijač

10. **Martini** - Na tej listi je priljubljena pijača Jamesa Bonda spet nekoliko drugačna, saj gre pravzaprav za koktejl iz gina iz vermoutha, ponavadi okrašen z olivo.
9. **Viski** - Pozor! Žgana pijača iz ječmena in drugih žitaric se na škotskem imenuje »whisky«, medtem ko se na Irskem napiše »whiskey«.
8. **Absint** - Tej zeleni pijači armo dajeta predvsem pelin in janež. Pije se ga s kocko sladkorja po posebnem postopku. Absint sicer še danes velja za pijačo intelektualcev, umetnikov in boemov.
7. **Fuoco dell' Etna** - Ta posebna sicilijanska pijača živo rdeče barve je najbolj priročna takrat, kadar bi radi v kratkem času postali nekoliko bolj veseli. Štrup je namreč v majhnih stekleničkah.
6. **Vodka** - Prihaja iz Rusije in je v osnovi narejena iz krompirja, obstaja pa tudi mnogo različnih okusov in je hkrati lahko tudi ena izmed sestavin raznih mešanic.
5. **Tequila** - Po naše kar »tekila«, ki ob spremljavi soli in limone presenetljivo hitro steče po grlu, ima status avtohtone pijače na ameriški celine, saj so jo v nekoliko preprostejši različici iz agave delali že Azteki.
4. **Jägermeister** - Na marsikateri zabavi povabljenca za dobrodošlico pričaka kozarček »jegra«, likerja iz 56 zelišč, cvetov in korenin, ki ima za sabo že dolgo zgodovino.
3. **Borovničke** - Marsikdo se rad kdaj posladka z njimi, pogosto pa so kar domače pridelave, saj je potrebno zgolj zmešati borovnice, sladkor in žganje v razmerju, ki nam ustreza.
2. **Vino** - Lahko preprosto, lahko drago kot žafran. Vino, rezultat alkoholnega vrenja groznega soka, je na splošno priljubljena alkoholna pijača.
1. **Pivo** - Velja za najstarejšo in najbolj priljubljeno pijačo na svetu. Po svetovni porabi je namreč na tretjem mestu – pred njim sta le še voda in čaj. Narejeno je najpogostejše iz ječmena, lahko pa tudi iz drugih žit.

Dvojčka

Z denarjem boste na tesnem, zato začnite dajati na stran. Na tesno vam bodo šle gor tudi hlače, zato po pameti s potico. Na tesno boste s časom do konca semestra oz. konference. Ampak z ljubeznijo boste pa na široko razpolagali.

Rak

Če bo snega na smučiščih dovolj, vam bo primanjkovalo časa, in obratno. Dobro se pripravite na silvestrovo, izdelajte načrt in se posvetujte – na koncu boste namreč končali čisto neke drugje. Če boste pretirano sladki, bo to izključno zaradi kuhanega vina.

Lev

Ste v fazi, ko se še iščete. Zaradi konveksnosti elips Jupitrovih lun se boste najverjetneje našli neke med 25. decembrom in 3. januarjem, če bo vse posreči. Našli se boste v objemu medice, Božičkovega šala in lepega dekleta oz. postavnega fanta. Ali kar obeh naenkrat ... Saj se, konec koncev, še iščete.

Devica

Planeti so se vam postavili v skoraj pravi položaj. Decembra boste zaživel svojo malo zimsko pravljico, se grell ob ognju, vinu, raznoraznih zeliščnih napitkih in svojih partnerjih. Romantični kliše vam utegneta uničiti zapor ljubljanskega tunela in snežni metež, ki vas odreže od sveta (se pravi od svetovnega spleta).

Strelec

Prihaja čas sankanja, kar v kombinaciji s tremi »velikodušnimi grogi« v vsakem primeru zagotovi močan glavobol, zato sploh v dneh pred koncem meseca pazite, da bodo vaše rekreativne dejavnosti med seboj ločene. Pri tem vam bodo pomagali velikosrčni prijatelji, kolegi, znanci in neznanci.

Kozorog

Ziveli ste že bolje. Imeli ste že boljši šolski/študijski uspeh, več denarja, srečo v ljubezni, manj mozoljev, manj kilogramov, lepši nasmeh in bujnejše lase. Razlog za neuspeh? Laži ob lanskih novoletnih zaobljubah. Agata vam svetuje: letos bodite pošteni in samokritični – še posebej do sebe.

Tehtnica

Navdušeno boste pričakovali sneg, kakor hitro bo zapadel, pa si boste želeli poletja. Med »kidanjem« boste zadeli ob zlato žilo na domačem dvorišču in čez noč obogateli. Ljubezen svojega življenja ste že našli, čeprav tega mogoče še ne veste čisto natančno. Denar: v zlatu. Šola: odlično do vrhunsko. Silvestrovanje: ovito v tančico skrivnosti.

Škorpion

Veseli december! Čudoviti mesec, ko si kuhano vino pa šilce žganja, ki požene kri v vse konce telesa, lahko privoščite večkrat, saj vas bo vsakdo razumel. Ker lunine mene v Uranovi hiši kaznujejo nepokorščino zakonu, prav lahko nad vas pošljejo moža v modrem. Voščite mu vesel božič in srečno novo leto.

Vodnar

December je za vas pravi mesec, da svojemu prijatelju z nebesnim znamenjem raka dopoveste, da je vseh oseb z znamenjem škorpiona, zato da boste posledično lahko prišli do osebe z znamenjem device, s katero boste preživeli nepozabno novoletno noč ...

Ribi

Povabljeni boste na sumljivo veliko število zabav, dobili presenetljivo veliko prijateljev na Facebooku in MSN-ju, smešno veliko bonbonier ter šopkov, srhljivo veliko nočnih klicev na telefon in nenaravno veliko ljubzenskih pisem, preden boste končno spoznali, da ste žrtev izmišljenih zgodbic, ki jih je na mobilnike vseh ljudi okoli vas poslala ... Opraviljivka!

Oven

S čim se boste opijanili na letošnjem silvestrovanju, ostaja v zraku – približno tako kot alkoholni hlapi. Vsekakor decembra čim več pojejte, kajti sledili mu bodo trije sušni meseci. V šoli si lahko privoščite kakšen spodrsrlaj, ne smete pa si ga dovoliti na smučišču

Bik

Venera in Mars bosta tesno objeta preplesala najdaljšo noč v letu, zato bo tudi vas rahlo razmetavalo. V šoli in na faksu ste se dobro izognili obveznostim, kar pa vam ne bo nujno uspevalo tudi v prihodnje. Z denarjem po pameti, s pijačo po požirkih.

Nagradna križanka

Geslo novembrske križanke je bilo **ŠTAFETA MLADOSTI**. Jera Oražem si je s pravilno rešitvijo priskrbelo knjižno nagrado, tolažilna KŠK paketa pa sta tokrat dobila Mateja Habjanič in Janez Pfeifer. Rešitve decembrske križanke nam pošljite do 1. januarja na naslov Revija Zapik, Klub študentov Kranj, Glavni trg 20, 4000 Kranj, ali preko spletnega obrazca na www.ksk.si/zapik.

	SESTAVILA M. N. K.	AFRIŠKA ANTILOPA	UMETNIŠKI VODJA FILMSKIH DEL	VRAŽNI OBESEK	STROKOV- NJAK ZA MORALNA VPRAŠANJA	ZAPIK	DISCI- PLINSKA KAZEN	SKUPINA DESETIH OSEB	SL. SKLADA- TELJ NAR- ZAB, GLASBE HANZI
	DEL OSTREŠJA					REKA V RUSIJ ROBERT NOVAK			
	VLAČILKA ZA MANJŠE TOVORNE LADJE								
	SPROTOST PRI DELU								
	REKA V ARIZONI					GRŠKA MATI BOGOV IZDAJALEC, JUDEZ			
	SUROVINA ZA SVEČE						TINA ČARMAN BRALEC		
ZAPIK	SEL	STANJE ONEMELEGA	KJER PRISTA- NE LETALO SL. NARO- DNO DREVO						ČLOVEK Z VELIKIMI OČMI
KDOR SE VOZI S KOLESOM					OTROŠKO VOZILO LEGA TELESA				
ORGANIZA- CIJA ZA POMOČ OTROKOM					KDOR PROU- ČUJE STATIKO TEODOR (KRAJŠE)				
MAJHEN REP				ENAKI ČRKI VRTNA RASTLINA		DOMAČA PERNATA ŽIVAL			
VERSKI POGLAVAR MUSLI- MANOV				GR. BOGINJA ZEMLJE GNUS, STUD		MESTOV MANDŽURJI GRM Z LEŠNIKI			
SOLMIZA- CIJSKI ZLOG			MESTO PRI CELOVCU PRISTANIŠČE V GRČIJ					SLOVENSKI ALPINIST FRANC	UPANJE, UP
ZAPIK	BELGIJSKA PROVINCA BIBLIJSKI OČAK				JUGOSLOV- ANSKA LJUDSKA ARMADA	PODODELEK TERCIARA ORGANIZACIJA AMER. DRŽAV			
PROSTOR, KI JE ZNOTRAJ ČESA							KOVAČ ALEKSANDER SLAVKO AVSENIK		
ARISTO- FANOVA KOMEDIJA				NEKDANJI SLOVAŠKI POLITIK VASIL			PLOD		
ŽIVILSKA INDUSTRIJA V KAMNIKU				PODJETJE, KI PROIZVAJA RAČ. KOMPO- NENTE			DOLGOREPA PAPIGA		

KOT MAVRA PIJANI KVIZ

Tokrat bodite pri kvizu še posebej pozorni: zdelo se vam bo, da se vam črke in odgovori izmikajo, zgrešili boste kakšen odgovor, namesto črke pred njim obkrožili npr. številko strani itd. Odgovor je na dlani: gre za Kot mavra pijani kviz, z ozirom na zunanje dejavnike (veseli december ipd.) pa vi verjetno niste kaj bistveno na boljšem. Rešitve Peterokrakega kviza iz novembrske številke so naslednje: 1c, 2a, 3b, 4e, 5d, 6b. Uspešno reševanje kljub plesu črk pred očmi ...

1. Kdo je glavna junakinja Zolajevega romana Beznica?

- a) Emma Bovary
- b) Gervaise Macquart
- c) Nana
- d) Ivana Orleanska
- e) Evgenija Grandetova

2. Kaj pomeni, da je šampanjec pridelan po metodi charmat?

- a) pridelan je z vrenjem v steklenicah
- b) pridelan je s postopkom šarmiranja
- c) pridelan je z vrenjem v tankih
- d) postopek pridelave je prilagojen vremenskim razmeram
- e) pridelan je v ljubečem okolju

3. Koliko steklenic piva je vsak član uredništva dobil v dar na obisku Pivovarne Laško?

- a) 4
- b) 12
- c) 3
- d) 1
- e) 7

4. Iz česa pridelujejo rum?

- a) iz rumovih kroglic
- b) iz rumovega lonca
- c) iz sladkornega trsa
- d) iz sladkorne pese
- e) iz oljne repice

5. S čim lahko učinkovito odstranimo madeže šminke?

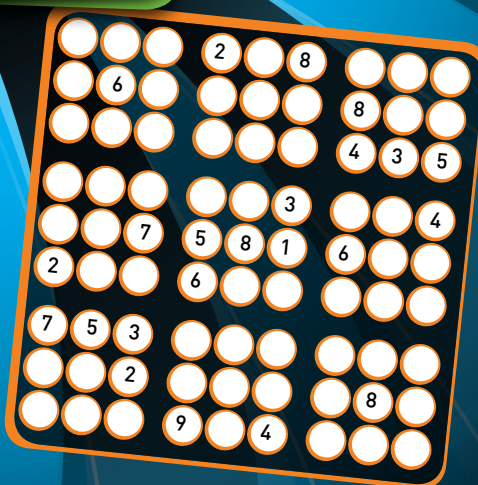
- a) z jogurtom
- b) s polnomastnim mlekom
- c) z jajčnim likerjem
- d) s Stiško penino
- e) voskom

6. Katera je poleg vode glavna sestavina piva?

- a) žganje
- b) kvas
- c) hmelj
- d) ječmen
- e) oves

Nace Fock

HITRI SUDOKU

FOTOGALERIJA

M matic zorman; T tadej slemc; O oto žan; Č črt slavec; B bojan okorn; K kšk; X samo beslagic; Z žan kuralt; P miha petran; G grega valančič; S matej slabe; Z zdravko primožič; R rožle bregar

<http://foto.ksk.si>

T KŠK-jevo martinovanje v Mariboru

P Čudovit dan za planinski izlet na planino Prevalo s KŠK-jem

R Plezalni dnevi Kranja 2009 (Rožle Bregar)

O Studentska oddaja na Radiu Belvi

M Vročice XXX četrtkanje

O Velika vrnitev Ali Ena na kranjske odre

Č Odbojkarice ŽOK Triglav v akciji

S Norišnica ob prihodu nogometne reprezentance

O Glasboskop ali kaj glasbeniki sporočajo?

B Pekoča mehiška hrana na kuharskih delavnicah

zapiK

rešitev križanke

rešitev kviza

1 2 3 4 5 6

ime in priimek
naslov
telefon
davčna številka
velikost majice

Davčno lahko posredujete tudi naknadno, ko ste izžrebani.

spet ta frdamana
mladina moti
predstavo!

ja, filmski
zastonjkarji!

foto: www.alamy.com

paket za mlade

Brezplačni paket za mlade je pisan na kožo srednješolcem in študentom. Vključuje vse za praktično vodenje osebnih financ in hitrejšo finančno osamosvajanje: osebni račun, bančno in plačilno kartico, e-banko, sprotna SMS-obvestila o stanju na računu ter solidni dnevni limit. **Prvim 200 imetnikom** prinese tudi 30 EUR na Kino Joker kartici za predstave v Koloseju. Več o paketu za mlade poiščite na www.gbkr.si/mladi.

Brezplačni paket za vodenje osebnih financ mladostnikov z darilom - 30 EUR za filmske predstave v Koloseju.

www.gbkr.si/mladi

Gorenjska Banka